

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Obor: Provoz a ekonomika

Diplomová práce

**VÝVOJ NÁKLADOVOSTI A ZPŮSOBY
KALKULACE U VYBRANÉ KOMODITY**

Vypracoval: Bc. Martin Mojžíš

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jiří Mach, Ph.D.

© Praha 2009

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „**Vývoj nákladovosti a způsoby kalkulace u vybrané komodity**“ vypracoval samostatně s použitím informačních zdrojů uvedených v seznamu literatury, vlastních získaných poznatků a po odborných konzultacích s vedoucím diplomové práce Ing. Jiřím Machem, Ph.D.

V Praze dne 15. dubna 2009

.....

Poděkování

Děkuji za cenné rady a připomínky vedoucímu diplomové práce Ing. Jiřímu Machovi, Ph.D. Zároveň děkuji managementu SSHR za poskytnutí informací a dat potřebných pro vypracování této práce.

**VÝVOJ NÁKLADOVOSTI A ZPŮSOBY KALKULACE U
VYBRANÉ KOMODITY**

**COST DEVELOPMENT AND CALCULATION METHODS
FOR CHOSEN COMMODITY**

Souhrn

Náklady patří k nejdůležitějším ukazatelům ekonomického pohybu a pro management firmy může být sledování a analýza jejich vývoje klíčovým nástrojem pro hodnocení podnikatelských aktivit.

Diplomová práce se v teoretické části zaměřuje na popis podstaty nákladů, jejich členění dle kalkulačního vzorce a charakteristiku různých metod kalkulace nákladů, které mohou podniky pro sledování nákladů využít. Bude zde rovněž vysvětlena důležitost standardního příspěvku na úhradu a minimální výnosové hranice při nákladové míře rentability $R=O$. Tyto dva ukazatele jsou vhodným nástrojem k podrobné analýze vývoje nákladů vybrané zemědělské komodity. V této části bude rovněž objasněn význam zemědělské účetní datové sítě FADN CZ.

Druhá část práce je zaměřena na praktickou kalkulaci nákladů na zemědělskou komoditu – pšenici ozimou. Cílem je zhodnotit výši celkových nákladů na produkci dané komodity ve vybraném podniku a podrobit důkladné analýze ty ukazatele, které dosahují příliš vysokých hodnot.

Ve vybraném podniku „Sdružení soukromě hospodařících rolníků v Žehuni“ nebyly v hospodaření s náklady shledány žádné vážnější nedostatky. Výši celkových nákladů i jednotlivých nákladových ukazatelů lze vzhledem k výnosům hlavního výrobku a k tržbám za výrobky hodnotit kladně.

Klíčová slova

- Pšenice ozimá
- Náklady
- Kalkulační jednice
- Kalkulační vzorec
- Kalkulační postup
- Metody kalkulace
- Tržby
- SSHR
- FADN CZ
- Příspěvek na úhradu
- Minimální výnosová hranice

Summary

Costs are considered to be one of the most important and decisive factors of economic flow and even the company`s management use them as a key tool for evaluation of their entrepreneurial activities.

The theoretical part of the diploma thesis is focused on the issue of principles, classification and methods of cost calculation that could be used for the analysis of company`s expenses. The importance of standard gross margin and minimal yield frontier in connection with the zero profitability will be treated at this part as well. These two indicators are a very suitable tool for a detailed analysis of cost trends of the chosen farm plant. The significance of the farm accounting data network CR (FADN CZ) will be also clarified in this paper.

The second part deals with the practical utilization of cost calculation of Triticum Aestivum. The main purpose of the thesis is to assess the level of total production costs of the particular farm commodity and to analyse those indicators which are reaching far too high values.

There were found no serious inadequacies in the chosen company when talking about the cost economization. Taking into consideration the revenues and the earnings of the main farm plant, both the total costs as well as the particular cost indicators can be judged very positively.

Key words

- Triticum Aestivum
- Costs
- Calculation unit
- Calculation model
- Calculation process
- Calculation methods
- Revenue
- SSHR
- FADN CZ
- Gross margin
- Yield frontier

Seznam použitých zkratk

CAP	Common Agricultural Policy (= společná zemědělská politika)
ČSÚ	Český statistický úřad
DNHM	Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie
FADN CZ	Farm Accountancy Data Network (= zemědělská účetní datová síť)
FN	Fixní náklady
MVH	Minimální výnosová hranice při nákladové míře rentability $R=0$
PHM	Pohonné hmoty
SSHR	Sdružení soukromě hospodařících rolníků
StPÚ	Standardní příspěvek na úhradu
VN	Variabilní náklady
VÚZE	Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Cíl práce	9
3	Literární rešerše	10
3.1	Pojetí nákladů.....	10
3.2	Kategorizace nákladů	10
3.2.1	Druhové členění nákladů.....	11
3.2.2	Členění nákladů podle vztahu k objemu produkce	12
3.2.3	Členění nákladů podle kalkulovatelnosti	13
3.2.4	Členění nákladů podle komplexnosti.....	14
3.2.5	Další možné pohledy na kategorii nákladů	14
3.3	Kalkulace nákladů.....	15
3.3.1	Kalkulační vzorec.....	16
3.4	Zemědělská účetní datová síť v ČR – FADN CZ	22
3.5	Standardní příspěvek na úhradu	23
4	Metodika práce.....	25
4.1	Metody kalkulace	25
4.2	Charakteristika kalkulačních metod využívaných v zemědělství	26
4.3	Metody kalkulace nákladů na pšenici ozimou	28
4.4	Kalkulace nákladů na pšenici ozimou u SSHR.....	29
4.5	Výpočet minimální výnosové hranice.....	29
4.6	Výpočet příspěvku na úhradu	30
4.7	Analýza časových řad	31
5	Výsledky	33
5.1	Charakteristika podniku	33
5.1.1	Vznik a vývoj	33
5.1.2	Předmět činnosti.....	33
5.1.3	Pracovní síly.....	34

5.2	Výchozí data.....	34
5.3	Vývoj nákladů pšenice ozimé u SSHR a FADN CZ + predikce	37
5.3.1	Predikce celkových nákladů pro rok 2009.....	37
5.3.2	Srovnání vývoje nákladových ukazatelů u SSHR a FADN CZ.....	38
5.4	Vývoj fixních a variabilních nákladů.....	44
5.5	Příspěvek na úhradu	45
5.6	Minimální výnosová hranice při nákladové míře rentability $R=0$	47
6	Diskuse	49
6.1	Povodně v České republice v letech 1997 a 2002.....	49
6.1.1	Povodeň na Moravě (1997).....	49
6.1.2	Povodeň v Česku (2002)	50
6.2	Velká úroda obilovin v roce 2004.....	51
6.3	Finanční (hospodářská) krize	52
7	Závěr.....	53
8	Seznam použité literatury.....	54
9	Přílohy	56

1 Úvod

Racionální hospodaření s výrobními faktory je základem pro správný a trvalý rozvoj podniku. Efektivním hospodařením rozumíme takové, při kterém se firma řídí pravidlem maximalizovat užitek při použití minima výrobních faktorů. Veliký vliv má neustálá obnova a zdokonalování výrobní techniky a technologií, racionální hospodaření s pracovními, peněžními a materiálními prostředky, ale také správné využívání a analyzování nákladů.

Důležitost nákladů jakožto položky, která snižuje zisk firmy, a tedy i základ pro výpočet daně, je zřejmá, a je proto nevyhnutelné věnovat soustavnou pozornost jejich teoretickému studiu a zejména jejich praktickému uplatňování. [12]

Diplomovou práci tvoří dvě odlišné části. Teoretická část se zaměřuje na vysvětlení podstaty nákladů a jednotlivých nákladových položek. Bude zde provedeno dělení nákladů podle různých hledisek, budou popsány různé metody kalkulace nákladů v zemědělských podnicích. Bude vysvětlen význam standardního příspěvku na úhradu a popsána teoretická kalkulace minimální výnosové hranice při nákladové míře rentability rovné nule.

Druhá část je zaměřena na praktické využití a analýzu nákladů ve vybraném podniku, kterým je „Sdružení soukromě hospodařících rolníků v Žehuni, zastoupené Ing. Ladislavem Mojžíšem“. Bude zde provedena kalkulace a hodnocení efektivity hospodaření s náklady jedné z nejvýznamnějších zemědělských plodin – pšenice ozimé. Všechny nákladové ukazatele kalkulačního vzorce budou počítány z údajů, které byly poskytnuty managementem dané firmy. Vypočtené hodnoty budou porovnány s náklady podniků, které jsou součástí systému FADN CZ, a bude provedeno hodnocení. Analýza bude provedena meziročně v období let 1996 – 2008.

Podnikání v zemědělství má svá nezpochybnitelná specifika, a tudíž i počítání nákladů v agrárním sektoru je do jisté míry specifické. Typické je například nerovnoměrné

vynakládání nákladů během roku (a to zejména v rostlinné výrobě) nebo výrobní využívání vlastních produktů. Nákladovost v zemědělství nezávisí pouze na tom, jak efektivně podnik hospodaří, ale také na tom, v jakých přírodních podmínkách, v jaké oblasti apod. provádí svou podnikatelskou činnost. [12]

2 Cíl práce

Cílem teoretické části diplomové práce je popsat:

- možnosti členění nákladů podle jednotlivých kritérií a pohledů
- náplň jednotlivých kalkulačních položek v kalkulačním vzorci pro rostlinnou výrobu
- jednotlivé obecné kalkulační metody, které se používají v zemědělství
- kalkulační metodu pro výpočet nákladů pšenice ozimé
- význam a metody kalkulace příspěvku na úhradu zvláště po vstupu české republiky do EU
- důležitost systému zemědělské účetní datové sítě FADN CZ, která umožňuje získat informace a porovnávat stav zemědělství (např. výši a úroveň nákladů) nejen v jednotlivých členských zemích EU, ale i mezi jednotlivými podniky
- význam a metodu kalkulace minimální výnosové hranice při nákladové míře rentability $R=0$
- lineární trendovou funkci a její význam pro predikci nákladů na další časové období

V praktické části budou vypočítány a přehledně uspořádány hodnoty jednotlivých nákladových ukazatelů, celkových nákladů, výnosů a tržeb za prodej vybrané komodity, pšenice ozimé, ve vybraném podniku SSHR.

Cílem je popsat vývoj a výši nákladů na pšenici ozimou u SSHR a porovnat vypočtené hodnoty nákladů s náklady, které jsou zjišťovány díky podnikům zařazených do systému FADN CZ. Srovnání bude prováděno meziročně, a to v letech 1996 – 2008.

Výpočet příspěvku na úhradu a minimální výnosové hranice (při míře nákladové rentability $R=0$) umožní detailnější hodnocení hospodaření s náklady u SSHR.

Všechny výpočty, data a údaje budou zaneseny do tabulek a vše bude pro větší přehlednost doplněno grafickým znázorněním.

3 Literární rešerše

3.1 Pojetí nákladů

V manažerské ekonomice se používá dvojí pojetí nákladů: jedno ve finančním účetnictví, které je určené pro externí uživatele, druhé ve vnitropodnikovém (manažerském) účetnictví, kterého využívají manažeři v řízení.

Ekonomická teorie definuje náklady podniku jako peněžně oceněnou spotřebu výrobních faktorů včetně veřejných výdajů, která je vyvolána tvorbou podnikových výnosů. Účetní pojetí nákladů tuto obecnou definici zhruba odráží: účetní náklady – to je spotřeba hodnot (snížení hodnot) v daném období zachycená ve finančním účetnictví. Náklady je nutné odlišit od peněžních výdajů, které představují úbytek peněžních fondů podniku (stavu hotovostí, peněz na účtech v bance) bez ohledu na účel jejich použití. Např. nákup stroje je peněžním výdajem, ale není nákladem. Tím jsou až odpisy, kterými cenu stroje převádíme do nákladů. Odpisy však nejsou peněžním výdajem (tím byl nákup stroje). [1]

3.2 Kategorizace nákladů

Náklady se v ekonomické teorii a podnikové hospodářské praxi člení podle různých hledisek. Každé z nich poskytuje informace o nákladech z určitého pohledu. Musí však být respektována zásada příčinnosti, tzn. že náklady by měly být přiřazeny místu, výkonu a časovému období, s nímž souvisí. [2]

Náklady plní v hospodářské činnosti různé funkce a mohou být tady charakterizovány z různých pohledů. Lze provádět například následující kategorizace: [3]

3.2.1 Druhové členění nákladů

Toto členění patří k základnímu třídění, v němž se náklady seskupují podle stejnorodých druhů.

Z tohoto hlediska členíme náklady na:

a) Prvotní náklady

Za základní prvotní nákladové druhy se přitom považují:

- spotřeba materiálu
- spotřeba a použití externích prací a služeb, jako např. přepravného, nájemného, energie, prací a služeb spojených s opravami a udržováním majetku
- mzdové a ostatní osobní náklady, včetně sociálního zdravotního pojištění pracovníků
- odpisy nehmotného a hmotného investičního majetku
- finanční náklady, jako např. úroky, bankovní výlohy, náklady spojené se získáním bankovních záruk apod.

Pro vstupující nákladové druhy jsou charakteristické tyto základní vlastnosti:

- na vstupu do podniku se projevují v časově nerozlišené podobě; výdaj zobrazený na vstupu může být nákladem až v některém z dalších období, nebo se naopak projeví ve zvýšení nákladů – se zvýšením předpokládaných závazků týkajících se běžného období – protože výdaj nastane až v budoucnu (např. tvorba rezervy na generální opravu výrobního zařízení, prováděnou každé 3 roky)
- druhově vynaložené náklady jsou z hlediska jejich zobrazení *prvotní*; předmětem zobrazení se stávají hned při jejich vstupu do podniku, na jeho hraniční vazbě s okolím
- jsou to náklady *externí*; vznikají spotřebou výrobků, prací či služeb jiných subjektů

- z hlediska možností jejich podrobnějšího rozčlenění v podniku jsou *jednoduché*. Z úrovně podnikového řízení je nelze rozlišit na jednodušší složky, ze kterých se tyto náklady skládají. [4]

b) Druhotné náklady

Vyplývají z vnitropodnikových vztahů a představují interní převody.

Druhotné náklady se člení na:

- spotřebu výrobků vlastní výroby
- náklady z vnitropodnikového styku jednotlivých útvarů v rámci podnikatelského subjektu a režijní náklady

Základní význam druhového členění nákladů spočívá v tom, že je informačním podkladem při zajištění proporcí, stability a rovnováhy mezi potřebou těchto zdrojů v podniku a vnějším okolím, které je schopno poskytnout (od koho, kdy a jak musí podnik zajistit materiál, energii, ostatní externí výkony a služby apod.) Druhotné náklady jsou v podstatě odvozeny z prvotních nákladů. [6]

3.2.2 Členění nákladů podle vztahu k objemu produkce

V závislosti na změnách objemu výroby se mění část celkových nákladů – nazýváme je **náklady variabilní**. Ty se mohou vyvíjet buď stejně rychle jako objem výroby – pak jde o **proporcionální náklady**, nebo rychleji než objem výroby – a pak jde o **nadproporcionální náklady** (progresivní), nebo pomaleji než objem výroby – a pak jde o **podproporcionální náklady** (degresivní). Zjistíme-li v praxi, že se náklady vyvíjejí nadproporcionálně, musíme udělat taková opatření, abychom tento nepříznivý vývoj změnili. Do variabilních nákladů patří jednicové náklady a část nákladů režijních. Při manažerských výpočtech obvykle předpokládáme, že se náklady vyvíjejí proporcionálně (lineárně).

Druhá část nákladů je na změnách objemu výroby nezávislá, nemění se. Nazýváme ji **fixní** (pevné, neměnné) **náklady**. Tyto náklady jsou vyvolány nutností zajistit chod podniku jako celku. Někdy jsou nazývány náklady provozní připravenosti, pohotovostní nebo kapacitní. Jejich neměnnost je však relativní – I fixní náklady se mění např. Při změnách výrobní kapacity nebo při rozsáhlé změně výrobního programu. Nemění se však plynule, ale najednou, skokem. Dělení nákladů na fixní a variabilní má proto své opodstatnění pouze v krátkém období, neboť v delším časovém období se mění i náklady fixní. Do fixních nákladů patří velká část režii, např. Odpisy, nájemné, pojištění, úroky z půjček, leasingové poplatky, náklady na školení a vzdělávání pracovníků aj. V průběhu doby ve většině výrob dochází k růstu podílu fixních nákladů, dokonce některé jednicové náklady (např. mzdy) se mění v náklady fixní. **Fixní náklady vznikají, i když se nic nevyrábí.** [1]

3.2.3 Členění nákladů podle kalkulovatelnosti

Kalkulovatelnost znamená v této souvislosti způsob zjišťování nákladů na jednotku produkce. Náklady se v kalkulacích stanovují jako:

a) Přímé náklady

Jsou to takové náklady, které jsou vynaloženy v souvislosti s konkrétním výkonem či střediskem, kterým je proto možno tyto náklady i bezprostředně přiřadit. Například: spotřeba základního materiálu výrobku, mzdové náklady pracovníka specializujícího se pouze na jednu činnost, odpisy jednoúčelových zařízení, licence aj.

b) Nepřímé náklady

Vztahují se k několika výkonům, střediskům, a jsou proto přiřazovány jednotlivým výkonům pomocí rozvrhových základů (klíčů). Například: správní a prodejní náklady, ale i část výrobních nákladů, které jsou společné velmi nesourodým výkonům podniku.

[7]

3.2.4 Členění nákladů podle komplexnosti

Podle komplexnosti se člení náklady na:

a) Vlastní náklady

Představují náklady na produkci bez jakýchkoliv jiných nákladových položek spojených např. s dalším užitím produkce..

b) Celkové náklady

Představují vlastní náklady doplněné o náklady odbytu [3]

3.2.5 Další možné pohledy na kategorii nákladů

a) Účetní náklady

Představují nákladové položky sledované na základě principů účetnictví. Jako takové mohou představovat jak skutečné peněžní výdaje, tak nákladové položky pouze účetního charakteru (odpisy, zůstatková cena prodaného investičního majetku a materiálu apod.) bez skutečných peněžních výdajů

b) Reálné náklady

Jsou představovány pouze těmi nákladovými položkami, které představují peněžní výdaje.

c) Ekonomické náklady

K nákladům (účetním nebo reálným) se započítávají tzv. **oportunitní náklady** (**alternativní náklady**). Oportunitní náklady se sledují např. v souvislosti s volbou

investiční varianty nebo při zavedení nové podnikatelské aktivity. Představují částku peněz, která je ztracena, když zdroje (práce, kapitál) nejsou použity na nejlepší možnou alternativu.

d) Explicitní náklady

Jsou v podstatě reálnými náklady, tj. mají formu peněžních výdajů.

e) Implicitní náklady

Nemají formu peněžních výdajů a jsou obtížně vyčíslitelné. Jako nástroj pro jejich vyčíslení mohou sloužit oportunitní náklady. [3]

3.3 Kalkulace nákladů

Kalkulace nákladů představuje početní postup zjišťování výše a struktury nákladů. Postupy zjišťování nákladů v zemědělském podnikání využívají obecných principů platných pro tuto oblast, ale některé postupy jsou typické pouze pro toto odvětví. Kalkulace se provádí na jednotku produkce, která se nazývá **kalkulační jednicí**, což je měřitelná jednotka vyrobené produkce nebo poskytnuté služby (např. 1 tuna zrna, 1 litr mléka apod.) nebo na **kalkulační úsek**, což je vymezená část podnikatelské činnosti (úsek výroby) např. plodiny v rostlinné výrobě a chovy zvířat v živočišné výrobě. Způsob zjišťování načítání a rozčítání nákladových položek v rámci kalkulačních úseků se nazývá **kalkulační postup**. Podíl jednotlivých nákladových položek z celkových nákladů vyjadřuje **struktura nákladů**.

Z hlediska časového lze kalkulace dělit na předběžné (na základě předpokladů), kdy se náklady na kalkulační jednici přepočítávají před provedením výkonu, a výsledné (skutečné), které se sestavují po ukončení výroby nebo jiné činnosti a obsahují vždy skutečně vynaložené náklady. [5]

Zjišťování a výpočet výsledných kalkulačních vlastních nákladů vyžaduje dále sledovat v naturálním vyjádření:

- a) spotřebu vlastních osiv a sadby pro jednotlivé plodiny
- b) spotřebu vlastních krmiv podle druhů pro jednotlivé kategorie zvířat
- c) spotřebu vlastních (statkových) hnojiv pro jednotlivé plodiny
- d) spotřebu ostatních vlastních výrobků
- e) obraty jednotlivých kategorií chovu skotu v příjmové a výdajové části
- f) naturální výrobu a prodeje jednotlivých výrobků [4]

3.3.1 Kalkulační vzorec

Základní význam kalkulačního vzorce spočívá v tom, že je informačním podkladem pro hodnocení úrovně jednotlivých nákladových položek jednotlivých výrobků v zemědělském podniku.

Kalkulační vzorec je zpracován pro rostlinnou a živočišnou výrobu na základě obecného kalkulačního vzorce.

Náplň jednotlivých kalkulačních položek v rostlinné výrobě:

1. Nakoupená osiva a sadba

Jedná se o spotřebu nakoupených osiv a sadby pro jednotlivé úseky rostlinné výroby, přičemž spotřeba osiv a sadby při zakládání trvalých travních porostů se zahrnuje do kalkulačních položek příslušné pomocné činnosti. V této souvislosti je třeba upozornit, že veškeré spotřebované nákupy se účtují v závislosti na zvoleném způsobu účtování v zásobách (způsob A a B). Jde o přímý náklad, kde zahrnování k jednotlivým výkonům nečiní potíže.[6]

2. Vlastní osiva a sadba

Do této položky patří spotřeba osiv a sadby vlastní výroby pro jednotlivé úseky rostlinné výroby. Spotřeba osiv a sadby při zakládání trvalých porostů je zahrnován do kalkulačních položek příslušné pomocné činnosti. Při ocenění je třeba vycházet z vlastních nákladů výroby, včetně zohlednění zvoleného způsobu účtování o zásobách a způsobech ocenění podle typů výroby tak, jak stanoví účetní předpisy.

3. Průmyslová hnojiva

Jde o spotřebu průmyslových hnojiv pro jednotlivé úseky rostlinné výroby formou přímého nákladu, kdy zahrnování k jednotlivým výkonům nečiní potíže. Určité nepřesnosti se zde ale dopouštíme především tím, že v některých případech hnojená plodina nevyužije všechna průmyslová hnojiva, a část jich tedy zůstane pro plodinu následující. Výše tohoto zůstatku pro následující plodinu je těžko objektivně zjistitelná a proto nelze najít zdůvodněnou základnu pro případný rozvrh nákladů na hnojení průmyslovými hnojivy na další období.

4. Organická hnojiva

Při započítávání nákladů na hnojení organickými hnojivy vznikají určité potíže, které souvisí jednak s oceňováním chlévské mrvy a močůvky, jednak s rozvrhováním těchto nákladů na jednotlivé plodiny v rostlinné výrobě. Při rozvrhu nákladů na hnojení organickými hnojivy je zejména nutné respektovat skutečnosti, že se nehnojí jen příslušná plodina, ale v podstatě celý osevní postup (při respektování zásad potřebného střídání plodin).

Rozvrh nákladů na spotřebovaná organická hnojiva se provede podle přepočtených osevních ploch jednotlivých plodin sklizených v běžném roce.[6]

Pro tento účel se započtou:

- plodiny přímo hnojené dvojnásobkem své výměry
- ostatní plodiny (kromě víceletých píceň) svou prostou výměrou

Takto vypočítaná částka nákladů na vyhnojení 1 ha přepočtené osevní plochy se pak vynásobí přepočtenou osevní plochou jednotlivých plodin a započítá se do jejich vlastních nákladů.

Náklady na zelené hnojení se plně započítávají do vlastních nákladů té plodiny, která je na vyhnojeném pozemku zasetá (zasázena) a to ve výši vynaložených nákladů na zelené hnojení podle jednotlivých nákladových položek.

5. Prostředky ochrany rostlin

Jedná se:

- o spotřebu ochranných prostředků pro jednotlivé plodiny
- o přímý náklad, kdy zahrnování k jednotlivým výkonům nečiní potíže

6. Ostatní přímé náklady a služby

V této nákladové složce se kumuluje celá řada přímých nákladů a to zejména služeb, ostatních provozních nákladů a finančních nákladů:[6]

Jedná se zejména:

- o spotřebu ostatních neskladovatelných dodávek, jako je voda, plyn apod. Patří sem i spotřeba pytlů a obalů při přípravě výrobků k expedici, rovněž i spotřeba motouzu a ostatního materiálu pro rostlinnou výrobu
- o spotřebu energie a PHM, která výrobkově může být zachycována jen u speciálních úseků rostlinné výroby, jako je např. v zahradnictví vytápění skleníků, energie a PHM při sušení chmele apod.
- o opravy a údržbu, v nichž jsou zahrnuty externí náklady na opravy a údržbu těch strojů, zařízení a budov, jejichž odpisy patří v rostlinné výrobě k přímým nákladům (speciální stroje a budovy pro speciální úseky rostlinné výroby – skleníky apod.)

- o spotřebu práce agrochemických a jiných podniků pro jednotlivé plodiny v rostlinné výrobě. U některých úseků rostlinné výroby jde o vysoké nákladové položky
- o výši cestovného u speciálních úseků rostlinné výroby
- o nájemné, v němž bude uvedeno nájemné za stroje a budovy pro speciální úseky rostlinné výroby, a pachtovné, které platí zemědělský podnik za pronajatou zemědělskou půdu; pachtovné se rozdělí na jednotlivé úseky rostlinné výroby podle hektarů sklizňové plochy
- o ostatní služby, kde budou uvedeny ty, které nejsou obsaženy v předchozí části (zejména služby bank a peněžních ústavů), dále pak bude uvedena spotřeba drobného nehmotného investičního majetku u speciálních úseků rostlinné výroby; jedná se o daň z pozemků, která se na jednotlivé plodiny rozdělí podle jejich sklizňové plochy
- o ostatní provozní náklady, především o pojistné uzavřené s jednotlivými pojišťovnami na jednotlivé plodiny, případně budovy u speciálních úseků rostlinné výroby. Patří sem zůstatková cena prodaného nehmotného a hmotného investičního majetku u speciálních úseků rostlinné výroby
- o úroky, které se týkají jen speciálních úseků rostlinné výroby

7. Mzdové a osobní náklady

Do této nákladové položky se zahrnují veškeré přímé mzdové osobní náklady a příspěvky na zákonné sociální a zdravotní pojištění pro jednotlivé úseky rostlinné výroby. Jednotlivé výkony rostlinné výroby zahrnují i mzdy a zákonné sociální a zdravotní pojištění zachycené prvotně ve výkonech pomocných činností, jako jsou např. mzdy traktoristů, řidičů motorových vozidel a kombajnérů.

8. Odpisy hmotného investičního majetku

Do této nákladové položky jsou zahrnovány účetní odpisy hmotného investičního majetku. Tyto účetní odpisy by měly vyjadřovat skutečné opotřebení hmotného investičního majetku a mohou se tedy výrazně lišit od daňových odpisů.

Pro objektivnější vyjádření odpisů k jednotlivým výkonům rostlinné výroby je třeba rozdělit stroje a budovy související s rostlinnou výrobou do dvou skupin:

- jednoúčelové stroje, zařízení a budovy, jejichž odpisy budou přímo zatěžovat příslušný výkon
- víceúčelové stroje, zařízení a budovy, jejichž odpisy budou zatěžovat režii rostlinné výroby

Mezi jednoúčelové stroje patří např. sazeče brambor, vyorávače brambor, sklízeče cukrové řepy, sklízeče lnu, pluhy pro chmelnice apod.

Mezi jednoúčelové budovy patří např. sklady na brambory, sušárny na chmel, skleníky apod.

Víceúčelové stroje, zařízení a budovy, související s rostlinnou výrobou, jejichž odpisy budou uvedeny v režii rostlinné výroby.[6]

Jedná se především o:

- stroje na obdělávání půdy mimo ty, které jsou považovány za jednoúčelové
- stroje na hnojení a postřik s výjimkou postřikovačů a poprašovačů do vinic a chmelnic
- aplikační zařízení pro postřik herbicidy
- sklizňové stroje s výjimkou jednoúčelových, které jsou zahrnovány mezi pomocná odvětví (obilní sklízecí mlátičky)
- závlahové soupravy, pokud slouží více plodinám v rostlinné výrobě

9. Práce vlastních mechanizačních prostředků, práce potahů a opravy a udržování

Do této položky patří práce traktorů, sklízecích mlátiček, nákladní autodopravy, potahů a těžkých mechanismů pro jednotlivé výkony rostlinné výroby. Jde o zahrnutí skutečných nákladů těchto pomocných činností prováděných pro jednotlivé plodiny.

Z uvedeného vyplývá prakticky dvojitý možný přístup zahrnování těchto nákladů k výkonům:

- a) Při kalkulaci vlastních nákladů během roku je třeba nejdříve sestavit pro jednotlivé pomocné činnosti plánované, respektive předběžné kalkulace vlastních nákladů na jednotku stanoveného výkonu a tyto zahrnovat k jednotlivým plodinám. Na konci roku je třeba sestavit výsledné (skutečné) kalkulace vlastních nákladů pomocných činností a rozdíl oproti plánované (předběžné) kalkulaci, tzv. kalkulační rozdíl promítnout do nákladů hlavních výkonů (jednotlivých plodin).
- b) Při kalkulaci vlastních nákladů za celé účetní období je možno nejdříve vykalkulovat skutečné náklady pomocných činností a zahrnout je do hlavních výkonů. Při kalkulaci pomocných činností je třeba dodržovat určitou posloupnost, tj. zohlednit tu činnost, při níž jednotlivé pomocné činnosti předávají vzájemné práce a služby.

Do této nákladové položky patří i opravy a udržování, prováděné vlastními pracovníky, avšak pouze pro jednoúčelové stroje, jejichž odpisy se zahrnují přímo k jednotlivým plodinám, a opravy a udržování budov a jejich zařízení u speciálních úseků rostlinné výroby (skleníky, sklady na brambory, zeleninu apod.)

Tato nákladová položka představuje druhotný náklad.

10. Výrobní režie

Do této položky patří podíl výrobní režie rostlinné výroby, která zahrnuje všechny časově rozlišené prvotní i druhotné náklady, jež souvisejí s řízením a obsluhou rostlinné výroby. Jde o náklady, které nelze zjišťovat přímo na jednotlivé výkony rostlinné výroby, neboť to není hospodárné.

11. Správní režie

Do správní režie patří podíl správní režie pro rostlinnou výrobu, která rovněž zahrnuje všechny časově rozlišené prvotní i druhotné náklady celopodnikového charakteru.[6]

3.4 Zemědělská účetní datová síť v ČR – FADN CZ

Zemědělská účetní datová síť představuje systém založený na vybraných zemědělských farmách, který umožňuje shromažďovat technická a ekonomická data tak, aby bylo možno získat informace o ekonomické situaci v zemědělství. Prostřednictvím harmonizované a společné metodiky umožňuje porovnávat stav v jednotlivých členských zemích. V Evropské unii byl systém FADN vytvořen v roce 1965.

Evropská komise se rozhodla vytvořit systém FADN, protože hledala nástroj schopný poskytovat informace nezbytné pro řízení Společné zemědělské politiky. Potřebovala a potřebuje monitorovat zemědělskou situaci nejen s pomocí agregovaných dat (vykazovaných jako ekonomická součást v rámci Souhrnného zemědělského účtu), ale také jako konkrétní reálnou situaci zemědělců pracujících na svých farmách, jako konkrétní skutečnost v souvislosti se zemědělskou půdou v členských zemích. Proto jsou v rámci oficiálních nařízení formujících FADN stanoveny tyto dva cíle:

- roční určování příjmů ze zemědělských farem
- obchodní analýzy zemědělských farem

Na základě výše zmíněných nařízení je primárním účelem FADN poskytovat data:

- která by měla sloužit jako základ pro vypracování výroční zprávy o stavu zemědělství v EU
- která umožní vyhodnocovat dopady CAP

Systém FADN v ČR je považován Evropskou komisí za plně funkční. Poslední významné kroky dokončení implementace tohoto systému spočívaly v zahájení činnosti Národní komise sítě FADN a v předání Plánu výběru podniků do sítě FADN ČR ke schválení EK, což proběhlo koncem roku 2004.

Souhrnně lze konstatovat, že implementace základní části sítě FADN ČR byla dokončena a tento systém je plně funkční z hlediska legislativy a požadavků orgánů EU, i z hlediska potřeb uživatelů na národní úrovni.

Údaje databáze FADN, která je v EU tvořena od roku 1965, jsou intenzivně využívány k mnoha účelům. Na úrovni EU je možné systém FADN označit za hlavní a prakticky jediný zdroj informací o ekonomické situaci zemědělských podniků. Kromě standardních komparací a analýz prováděných EK je tato databáze využívána při přípravě prakticky každé změny nebo analýzy CAP.

Využití databáze FADN v ČR, která zahrnuje i databázi vlastních nákladů, se datuje od roku 1995 a v současnosti svým rozsahem a rozpětím nemá patrně obdoby v celé EU.

Kromě pravidelných výstupů (zelené zprávy, tematické úkoly) je prakticky nepřetržitě využívána ministerstvem zemědělství pro řešení aktuálních problémů, analýz a prognóz zemědělské politiky. FADN poskytuje významné vstupy pro ČSÚ do dalších zemědělských statistik. Velice rozsáhlé a stále rostoucí je využití databáze FADN ve výzkumných projektech nejen VÚZE, ale i dalších institucí, vysokých škol i v pracích studentů. Velmi významnou roli sehrává také jako zdroj informací pro řízení zemědělských podniků a pro poradenské služby.[10]

3.5 Standardní příspěvek na úhradu

Klasifikační systém pro zařazení zemědělských podniků podle ekonomické velikosti a typů výrobního zaměření vychází z ekonomické kategorie standardního příspěvku na úhradu. Standardní příspěvek na úhradu vyjadřuje ekonomický přínos jednotky produkce jednotlivých odvětví rostlinné a živočišné výroby. Je stanoven na jeden hektar každé plodiny rostlinné výroby a jeden kus jednotlivých kategorií zvířat. Jeho hodnota odpovídá standardní hodnotě produkce z jednoho hektaru dané plodiny, nebo jednoho

kusu dané kategorie zvířat po odpočtu specifických (variabilních) nákladů na produkci této výroby. [8]

Příspěvek na úhradu je tedy definován jako rozdíl výnosů a variabilních nákladů a vyjadřuje souhrn prostředků, které je možno použít na úhradu fixních nákladů a případný přebytek představuje zisk. [9]

Standardní příspěvky na úhradu jsou stanoveny v jednotlivých zemích EU pro všechny plodiny a kategorie zvířat podle reálných podmínek dané země a jsou pravidelně aktualizovány. Standardní příspěvky ČR zpracovává VÚZE – Kontaktní pracoviště FADN CZ a jsou využívány rovněž Českým statistickým úřadem. [8]

4 Metodika práce

Pro každý podnik je velice důležité sledovat vývoj nákladů, ovšem možností, jak správně náklady kalkulovat, je mnoho. V metodice práce bude proto uvedena charakteristika kalkulačních metod, které se v nejvyšší míře využívají právě v zemědělských podnicích a bude popsán způsob, jakým se jednotlivé nákladové ukazatele počítají u vybraného SSHR. Tato kapitola se rovněž zaměří na analýzu časových řad a na teoretické výpočty příspěvku na úhradu a minimální výnosové hranice.

4.1 *Metody kalkulace*

Při zjišťování vlastních nákladů výkonů zemědělského podniku lze použít různých způsobů i různého postupu, což také vede k rozdílným výsledkům. Jednotlivé způsoby zjišťování vlastních nákladů, tj. v podstatě metody kalkulování, jsou charakterizovány jednak kalkulačními jednicí, jednak způsobem přičítání nákladů ke kalkulační jednici a jednak i strukturou nákladů vyjádřenou kalkulačním vzorcem. Jakou metodu zvolíme, tedy jakého použijeme způsobu rozpočítávání nákladů na jednotlivé kalkulační jednice, se liší podle toho, zda příslušné výkony zemědělského podniku vznikají ve sdružené nebo nesdružené výrobě.

Zemědělská výroba je ve většině svých úseků výrobou sdruženou. To znamená, že jedním výrobním procesem nutně vzniká současně nebo postupně více různých výkonů, přičemž je možno jen do jisté míry nebo vůbec nelze ovlivnit jejich vzájemný poměr. V nesdružené výrobě jedním výrobním procesem vznikají výkony téhož druhu nebo pouze jeden výkon.[4]

Kalkulační metody používané v zemědělství:

Ve výrobě sdružené:

- metoda odečítací (zůstatková)

- metoda rozčítací
- kombinace metody odečítací a rozčítací

Ve výrobě nesdružené:

- metoda rozčítací
- metoda dělením
- metoda zakázková [4]

4.2 Charakteristika kalkulačních metod využívaných v zemědělství

Metoda odečítací (zůstatková)

Tato metoda spočívá v tom, že ze sdružených výkonů podniku, jejichž náklady se sledují souhrnně, se jeden druh výkonu označí za hlavní výkon (hlavní výrobek) a ostatní za výkony (výrobky) vedlejší. Kalkuluje se jen hlavní výkon. Vedlejší výrobky se nekalkulují a při kalkulaci se oceňují stanovenými cenami. Při kalkulaci se postupuje tak, že od celkových nákladů na sdružený výkon se nejdříve odečte celková cena vedlejších výkonů a zbytek představuje náklady na hlavní výkon. Vlastní náklady stanovené kalkulační jednicí se pak zjistí dělením nákladů na hlavní výkon celkovým počtem kalkulačních jednic (množství hlavních výrobků).

Typickým příkladem jsou v rostlinné výrobě obiloviny, kde je hlavním výrobkem zrna a vedlejším sláma.[4]

Metoda rozčítací

Podstatou této metody je rozdělení (rozčítání) celkových nákladů sdruženého výkonu na příslušné druhy výkonů podle různých rozmítacích základů, z nichž nejobvyklejší jsou:

- a) Poměrová (ekvivalentní) čísla, jimiž se stanoví poměr mezi jednotlivými druhy výkonů podle množství (obvykle hmotnosti), např. u luk byl stanoven poměr

mezi hmotné zelené píce a sena 1:4 apod. Všechny výrobky se převedou na základní výrobek pomocí stanovených ekvivalentních čísel. Pak celkovým přepočteným množstvím výrobků dělíme celkové náklady sdruženého výkonu a obdržíme vlastní náklady na jednici základního výrobku.

- b) Procentní podíly, podle nichž se rozvrhnou vlastní náklady na sdružené výkony, podle procentního zastoupení.
- c) Pomocné kalkulace jednice, kde ze společného jmenovatele (rozčítací základna) pro rozdělení celkových nákladů se zvolí vhodná jednotka, která musí být v příčinné souvislosti s vynaloženými náklady.

Z výše uvedeného také vyplývají i nedostatky této metody, protože vlastní náklady vypočtené pomocí různých rozčítacích základen jsou více nebo méně přibližné. Přesto však je tato metoda ve své podstatě ekonomicky správnější než kalkulační metoda odečítací a to především z toho důvodu, že má na zřeteli výši vlastních nákladů vynaložených na sdruženou výrobu.[4]

Kombinace metody odečítací a rozčítací

Tato metoda spočívá v tom, že se ze sdružených výrobků podniku jeden nebo několik označí jako vedlejší výrobek a ostatní pak za hlavní. Další postup pak vyplývá z objasnění obou uvedených metod, tj. ocenění vedlejších výrobků stanovenými cenami, odečtení této částky od celkových sdružených vlastních nákladů příslušného výkonu a rozvržení zbývajících sdružených nákladů na sdružené hlavní výkony pomocí stanovených rozmítacích základen.

Metoda dělením

Tato metoda je výpočetně nejjednodušší metodou. Používá se tehdy, jestliže je produkován pouze jeden druh výkonu (výrobku). Vlastní náklady kalkulační jednice se

pak vypočítávají prostým dělením celkových nákladů na nesdružený výkon množstvím kalkulačních jednic.

Zakázková metoda

Metoda se používá tehdy, vzniká - li výrobním procesem pouze jedna jednotka výkonu (výrobku, práce), která je zároveň kalkulační jednicí. V zemědělských podnicích se tato metoda uplatňuje při kalkulaci výkonů opravárenských a stavebních středisek zemědělského podniku.[4]

4.3 Metody kalkulace nákladů na pšenici ozimou

Do nákladů na pšenici ozimou se zahrnují všechny náklady na pěstování, počínaje podmínkou půdy a konče náklady na sklizeň a náklady na posklizňové úpravy, včetně uložení plodiny do skladu. Do nákladů na výrobu je nutné započítat i pěstování osiv. U neskladované pšenice sem patří i náklady spojené s prodejem. Především se jedná o odvoz odběrateli.

Kalkulační jednicí je **1t zrna a 1t slámy**. Při pálení slámy je kalkulační jednicí 1 tuna zrna. Použije se rozčítací kalkulační metody, kde poměr mezi zrnem a slámou je:

- zrno   88% nákladů
- sláma   12% nákladů

Do nákladů na slámu se zahrnou náklady na její úklid a uskladnění, případně stohování. Při prodeji slámy se využije realizační cena a použije se pak odečítací kalkulační metoda.

Bude-li sláma zaorána a tím využita jako organické hnojení, použije se odečítací kalkulační metody, vyprodukované množství slámy se ocení pětinou ceny stanovené pro chlévskou mrvu.[6]

4.4 Kalkulace nákladů na pšenici ozimou u SSHR

SSHR vypočítává jednotlivé ukazatele (jednotlivé položky kalkulačního vzorce) různým způsobem:

- náklady na osiva, hnojiva, prostředky ochrany rostlin, ostatní přímý materiál a ostatní přímé náklady a služby, tedy náklady, které lze snadno přiřadit k jednotlivým výrobkům, zjišťuje a zaznamenává sdružení přímo za konkrétní výkony, které provádí při obhospodařování dané plodiny.
- ostatní nákladové položky - pracovní náklady, odpisy DNHM, náklady pomocných činností a režie - se zjišťují za hospodářství jako celek a teprve poté jsou rozpočítávány na jednotlivé výkony spojené s prací na konkrétní plodině. SSHR kalkuluje tyto nákladové položky na plochu, na které je daná plodina pěstována. [12]

4.5 Výpočet minimální výnosové hranice

V praktické části bude autor počítat výši minimální výnosové hranice při nákladové míře rentability $R=0$. Tento ukazatel vyjadřuje, kolik by muselo SSHR vyprodukovat tun hlavního pšenice na 1 hektar, aby byla míra nákladové rentability rovna nule. Pokud porovnáme výši MVH s hodnotou výnosu v daném roce, zjistíme, zda daný podnik produkoval pšenici rentabilně či nikoliv.

$$\text{Náklady hlavního výrobku} = 0,88 * \text{Celkové náklady na pšenici ozimou (Kč/ha)}$$

	Náklady hlavního výrobku (Kč/ha)
Min. výnosová hranice při nákladové míře rentability $R=0$ =	-----
	Průměrná realizační cena (Kč/t)

4.6 Výpočet příspěvku na úhradu

Příspěvek na úhradu zemědělského odvětví (výrobku) vyjadřuje peněžní hodnotu hrubé produkce, od které jsou odečteny odpovídající specifické náklady. Standardní příspěvek na úhradu představuje hodnotu příspěvku na úhradu odpovídající průměrné situaci v daném regionu pro každou ekonomickou charakteristiku.

Hrubá produkce je suma hodnot hlavních a vedlejších výrobků. Hodnoty jsou vypočítány vynásobením jednotkové produkce (po odečtení ztrát) farmářskou cenou, DPH se nezapočítává. Hrubá produkce rovněž zahrnuje dotace spojené s výrobkem, plochou nebo zvířetem.[9]

Za účelem výpočtu StPú jsou od hrubé produkce odečítány následující specifické náklady:

V rostlinné výrobě:

- osiva a sadba (nakoupená i vlastní), hnojiva koupená, ochranné prostředky, různé specifické náklady (voda pro závlahy, topení), sušení, marketingové náklady (třídění, čištění, balení) a zpracovatelské náklady, pojištění a ostatní

V živočišné výrobě:

- náklady na obnovu stáda, krmiva (objemná krmiva, jaderná krmiva nakoupená i vlastní)
- různé specifické náklady zahrnující: veterinární poplatky, náklady na připouštění, inseminaci a kontrolu užitkovosti, marketingové a zpracovatelské náklady, pojištění a ostatní specifické náklady

Do specifických nákladů určených k odečtení nejsou zahrnuty: pracovní náklady, náklady na stroje, budovy, PHM, údržba a odpisy strojů a zařízení, služby. Avšak

služby spojené s obnovou a přemístěním trvalých kultur a se sušením plodin jsou odečítány.

Příspěvek na úhradu tím, že využívá jen variabilní náklady, tj. v podstatě přímé náklady, je výrobově poměrně snadno kvantifikovatelný. [9]

4.7 Analýza časových řad

K popisu dynamiky a vývoje celkových nákladů na pšenici ozimou a k porovnání změn (růstu či poklesu) fixních a variabilních nákladů v časové řadě, bude použita trendová lineární funkce.

Trendové funkce jsou obdobou jednoduchých regresních funkcí, kde nezávisle proměnnou je čas (t_i) a závisle proměnnou hodnocený ukazatel v časové řadě (y_i).

Nejjednodušším typem trendové funkce je funkce lineární ve tvaru $T_t = a_0 + a_1 t$, kde a_0 a a_1 jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná. K odhadu strukturálních parametrů trendových funkcí se obvykle používá metoda nejmenších čtverců, která dává nejlepší nevychýlené odhady.

Stupeň přiléhavosti trendové funkce ke skutečným údajům v časové řadě se vyjadřuje pomocí indexu korelace. Čím je hodnota indexu korelace bližší jedné, tím lépe tento model vystihuje zákonitosti vývoje příslušné řady.[11]

Index korelace:

$$I = \sqrt{1 - \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - y'_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2}}$$

Prostřednictvím trendových funkcí je možno odhadnout bodovou a intervalovou předpověď budoucího vývoje příslušného ukazatele. Základem statistického prognózování je metoda extrapolace, která spočívá v tom, že se určí základní tendence (trend) ve vývoji sledované veličiny v rámci zvoleného časového období a předpovědi je pak extrapolovaný trend.[11]

5 Výsledky

5.1 Charakteristika podniku

V následující části bude provedena charakteristika vybraného podniku, bude popsán jeho vznik a vývoj, specializace a organizační struktura.

5.1.1 Vznik a vývoj

„Sdružení soukromě hospodařících rolníků v Žehuni, zastoupené Ing. Ladislavem Mojžíšem“ vzniklo koncem roku 1993 na základě smlouvy o sdružení pěti soukromě hospodařících rolníků. Tato pětice osob je majiteli a řídí podnik.

Účelem sdružení je společné provozování zemědělské výroby na vlastních a pronajatých pozemcích v katastru obcí Choťovice, Vrbice, Opočnice, Sány, Odřepsy, Vlkov pod Oškobrhem, Žehuň, Hradčany, Dobšice, Kolaje, Srbce, Dománovice, Radovesnice a Polní Chrčice (Středočeský kraj - okresy Nymburk a Kolín).

Při svém vzniku hospodařilo sdružení na výměře cca 788 ha zemědělské půdy z toho 777 ha orné půdy a 11 ha luk a pastvin. V následujících letech docházelo k průběžnému pronajímání dalších pozemků. V současné době provozuje sdružení zemědělskou výrobu na 1470 ha zemědělské půdy. 1465 ha tvoří orná půda a 5 ha louky a pastviny.
[12]

5.1.2 Předmět činnosti

Sdružení se zabývá provozováním zemědělské výroby se zaměřením na rostlinnou výrobu (výrobky zemědělské výroby, úprava a zpracování zemědělských výrobků)

a poskytování služeb v zemědělství (jiné práce a výkony související se zemědělskou výrobou). Živočišnou výrobu podnik neprovozuje.

Na orné půdě se snaží vyrábět co nejširší spektrum plodin, aby bylo minimalizováno riziko výpadků tržeb z pěstovaných plodin, ať už vlivem povětrnostních podmínek, nebo vlivem nadvýroby. [12]

5.1.3 Pracovní síly

1470 ha zemědělské půdy obhospodařuje kromě pětice již zmiňovaných majitelů také 6 stálých zaměstnanců, ke kterým v době sezóny přibývají další pracovníci. Ti jsou najímáni dle potřeby. [12]

5.2 Výchozí data

SSHR je podnikem, který se řadí mezi podniky fyzických osob, jež vedou jednoduché účetnictví.

Sledování nákladů pšenice ozimé bylo provedeno za posledních třináct let, tedy mezi roky 1996-2008. Všechny zjištěné a spočítané údaje byly zaznamenány do přehledných tabulek a některé nákladové ukazatele byly vyneseny do grafů. [12]

Tab. č. 1: Struktura a vývoj nákladů pšenice ozimé u SSHR v letech 1996-2008

Ukazatel	Měrná jednotka	Roky												
		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Osiva	Kč/ha	1459	1863	1773	1837	1616	1665	2315	2282	2072	2034	1460	2003	2291
Hnojiva	Kč/ha	3375	2936	4681	6751	3667	3943	3880	2852	4537	5487	3760	4804	8733
Prostř. ochr. rostl.	Kč/ha	869	1907	1783	2700	2820	3313	2957	3808	5357	3868	3845	3941	4467
Ost. přímý materiál	Kč/ha	197	372	421	63	3	10	9	22	6	7	6	2	2
Celk. přímé mater. N	Kč/ha	5900	7078	8658	11351	8106	8931	9161	8964	11972	11396	9071	10750	15493
Ost. přímé N a služby	Kč/ha	154	563	384	385	478	482	566	261	596	489	720	1804	1034
Mzdy zaměstnanců	Kč/ha	80	277	354	419	339	671	748	735	781	727	957	359	1302
Pojiš. podnikat. a zaměst.	Kč/ha	49	112	213	278	151	250	334	163	228	429	359	378	370
Celk. prac. N	Kč/ha	129	389	567	697	490	921	1082	898	1009	1156	1316	737	1672
Odpisy DNHM - přímé	Kč/ha	1811	2629	3545	5107	5101	4178	4415	2319	3403	3068	5413	3777	3678
N pomocných činností	Kč/ha	1304	2286	3108	2381	3018	3455	3271	3263	3274	3370	3859	4261	4828
Režie	Kč/ha	4635	3683	5077	5053	3934	3865	3765	2865	3158	2605	3053	3633	5292
Náklady celkem	Kč/ha	13933	16628	21339	24974	21127	21832	22260	18571	23413	22084	23432	24962	31997
Podíl hlavního výrobku	%	88	88	88	88	88	88	88	88	88	88	88	88	88
Vlast. N hl. výrobku	Kč/ha	12261	14633	18778	21977	18592	19212	19589	16342	20603	19434	20620	21967	28157
Výnosy hl. výrobku	t/ha	5,22	6,61	5,76	5,68	5,83	7,37	4,19	5,59	7,48	5,68	6,47	6,66	7,05
Vlast. N hl. výrobku	Kč/t	2349	2214	3260	3869	3189	2607	4675	2924	2754	3421	3188	3298	3994
Tržby za výrobky	Kč/ha	19330	27355	22479	17889	21404	25216	11040	17989	22681	12976	17892	33058	29700
Prodané množství	t/ha	5,22	6,61	5,76	5,68	5,83	7,37	4,19	5,59	7,48	5,68	6,47	6,66	7,05
Prům. realizační cena	Kč/t	3700	4137	3900	3148	3671	3385	2633	3219	3032	2283	2766	4965	4213
Výměra	ha	193	173	265	254	257	287	223	332	336	344	350	410	429

Zdroj: SSHR

V tabulce č. 1 jsou přehledně uspořádány hodnoty jednotlivých nákladových ukazatelů, které byly vypočítány na základě podkladových materiálů poskytnutých managementem SSHR.

Tab. č. 2: Struktura a vývoj nákladů pšenice ozimé zjišťovaný FADN CZ v letech 1996-2006

Ukazatel	Měrná jednotka	Roky										
		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*	2006*
Osiva	Kč/ha	1297	1447	1599	1545	1426	1542	1579	1673	1402	1559	1468
Hnojiva	Kč/ha	2097	2254	2067	2031	2277	2482	2524	2662	2426	2896	2862
Prostř. ochr. rostl.	Kč/ha	974	1150	1366	1513	1795	1885	1930	2169	2190	2248	2297
Ost. přímý materiál	Kč/ha	46	20	60	115	119	74	47	38	213	258	338
Celk. přímé mater. N	Kč/ha	4414	4871	5092	5204	5617	5983	6080	6542	6231	6961	6965
Ost. přímé N a služby	Kč/ha	1961	1978	2310	2410	2332	2554	2493	2140	1324	1584	1723
Mzdy zaměstnanců	Kč/ha	1088	1242	1326	1216	1200	1206	1238	1441	1733	2312	2361
Pojiš. podnikat. a zaměst.	Kč/ha	153	254	279	315	291	309	362	370	325	337	356
Celk. prac. N	Kč/ha	1241	1496	1605	1531	1491	1515	1600	1811	2058	2649	2717
Odpisy DNHM - přímé	Kč/ha	0	0	0	0	0	0	0	0	13	26	19
N pomocných činností	Kč/ha	2335	2130	3633	2462	2991	2969	2858	2587	2542	2580	2496
Režie	Kč/ha	2317	2984	2013	3061	2792	3214	3303	3168	1983	2131	2233
Náklady celkem	Kč/ha	12268	13459	14653	14668	15223	16235	16334	16248	14151	15931	16153
Podíl hlavního výrobku	%	88	88	88	88	88	88	88	88	88	88	88
Vlast. N hl. výrobku	Kč/ha	10796	11844	12896	12908	13395	14287	14374	14299	13131	14019	14214
Výnosy hl. výrobku	t/ha	4,85	4,45	4,45	4,93	4,61	4,95	4,65	4,34	6	5,39	5
Vlast. N hl. výrobku	Kč/t	2226	2664	2896	2619	2906	2886	3093	3292	2189	2601	2970
Tržby za výrobky	Kč/ha		13989	13429	11788	12744	13261	11417	13497	11730	13411	12536
Prodané množství	t/ha			3,93	4,27	3,99	4,22	4,14	3,93	4	5,34	4
Prům. realizační cena	Kč/t			3543	2935	3417	3326	2786	3372	3135	2512	2838

Zdroj: FADN CZ

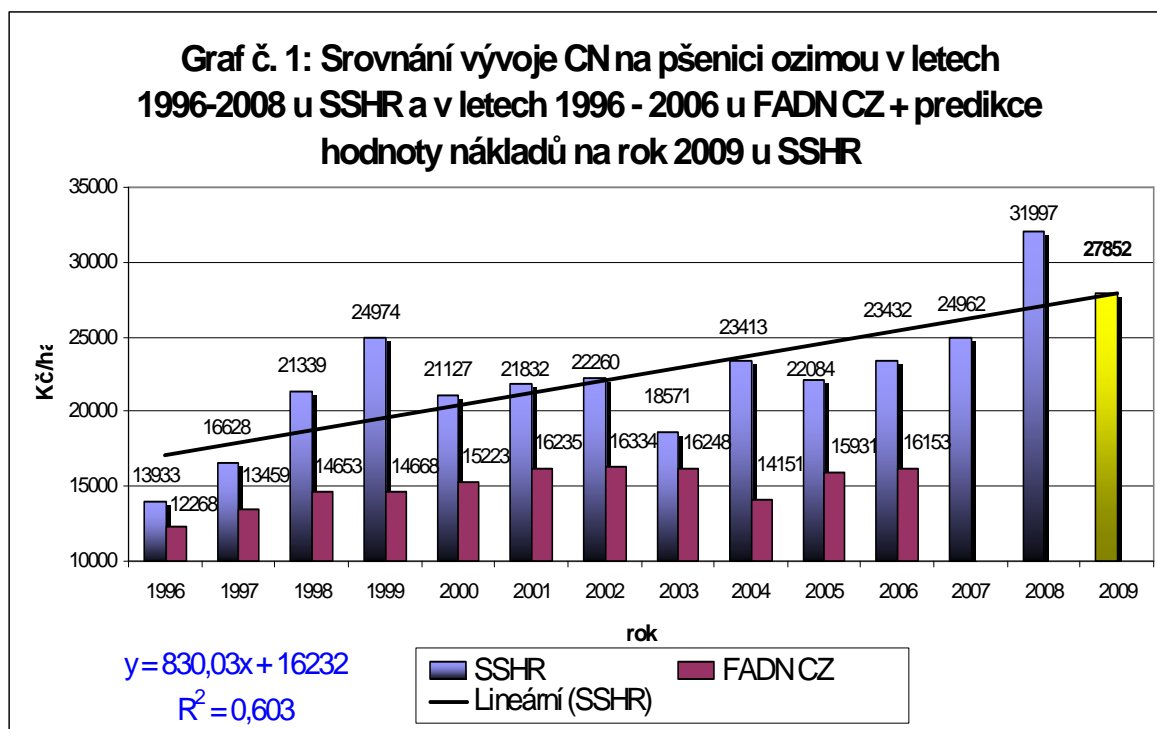
* hodnoty podniků právnických osob, které vedou podvojně účetnictví

Náklady vypočtené u SSHR je možné porovnat s náklady, které v rámci své činnosti zjišťuje, sleduje a vyhodnocuje VÚZE díky systému podniků zařazených do FADN CZ. V tabulce č. 2 jsou zaznamenány hodnoty jednotlivých nákladových ukazatelů u podniků, které jsou součástí právě tohoto systému. V letech 1996 – 2003 byly zjišťovány náklady na pšenici ozimou u podniků fyzických osob, které vedou jednoduché účetnictví, tedy takových firem, které odpovídají právní formě Sdružení. V období let 2004 – 2006 byla zjištěna data pouze pro právnické osoby s podvojným účetnictvím. Sledovaná firma SSHR se ovšem svým charakterem dosti blíží právě podnikům právnických osob, proto je možné provádět srovnání i pro tyto roky.

V následujících dvou letech, tedy v roce 2007 a 2008, FADN CZ žádná data o nákladovosti komodit nezveřejnila a nebylo možné je získat ani v rámci osobního kontaktu, ani e-mailovou korespondencí.

5.3 Vývoj nákladů pšenice ozimé u SSHR a FADN CZ + predikce

Zdroj: FADN CZ a SSHR

V grafu č.1 je znázorněna predikce celkových nákladů pšenice ozimé pro rok 2009 a zároveň je zde zaznamenáno srovnání vývoje celkových nákladů na pšenici ozimou u SSHR a FADN CZ.

5.3.1 Predikce celkových nákladů pro rok 2009

Ze zjištěných výsledků celkových nákladů v jednotlivých letech u SSHR byla popsána dynamika a vývoj tohoto ukazatele v časové řadě v období let 1996 – 2008, k čemuž byla využita jedna z elementárních charakteristik časových řad – trendová lineární

funkce. Vypočtený tvar trendové funkce je $y = 830,03x + 16\,232$ a trend je znázorněn pomocí přímky v grafu č.1.

Dále byl vypočítán koeficient determinace. Jeho hodnota je 60,3 %. To znamená, že ze 60,3 % je změna hodnot údajů v časové řadě ovlivněna změnou času. Mezi celkovými náklady a změnou času je mírná (střední) závislost.

Z grafu č. 1 lze usoudit, že vývoj celkových nákladů pšenice ozimé u SSHR má v letech 1996 – 2008 rostoucí trend.

Na základě dosavadního vývoje celkových nákladů byla provedena predikce jejich budoucího vývoje. Po dosažení do trendové lineární funkce byla vypočítána hodnota nákladů pro rok 2009. Celkové náklady by měly v roce 2009 dosahovat výše 27 852 Kč/ha (viz. žlutý sloupec v grafu č.1). Je zajímavé, že predikce ukázala snížení celkových nákladů v příštím roce a to i přes to, že od roku 2005 docházelo meziročně k výraznému růstu daného ukazatele. Predikovaný pokles může být způsoben poměrně velkou hospodářskou krizí, která zcela jistě bude mít vliv na vývoj mnoha nákladových ukazatelů. [12]

Již nyní lze sledovat intenzivní propad cen nafty – v roce 2008 se nafta prodávala v průměru za 31,74 Kč/l (viz. příloha č. 1), za první tři měsíce roku 2009 klesla průměrná cena na 24,74 Kč/l (Zdroj: ČSÚ). Rozdíl tedy činí 7 Kč, což se jistě projeví i na poklesu hodnoty nákladů pomocných činností, a tedy i na celkových nákladech.

5.3.2 Srovnání vývoje nákladových ukazatelů u SSHR a FADN CZ

Jak je možné vyčíst z grafu č. 1, celkové náklady na pšenici ozimou jsou u SSHR výrazně vyšší než u podniků, které jsou součástí systému FADN CZ. Proto bude v následující části proveden rozbor jednotlivých nákladových ukazatelů, u kterých se hodnoty nejvíce liší.

Ukazatele, kde jsou hodnoty u SSHR výrazně **VYŠŠÍ** než u FADN CZ jsou:

- 1) Přímé materiálové náklady
  - náklady na osiva

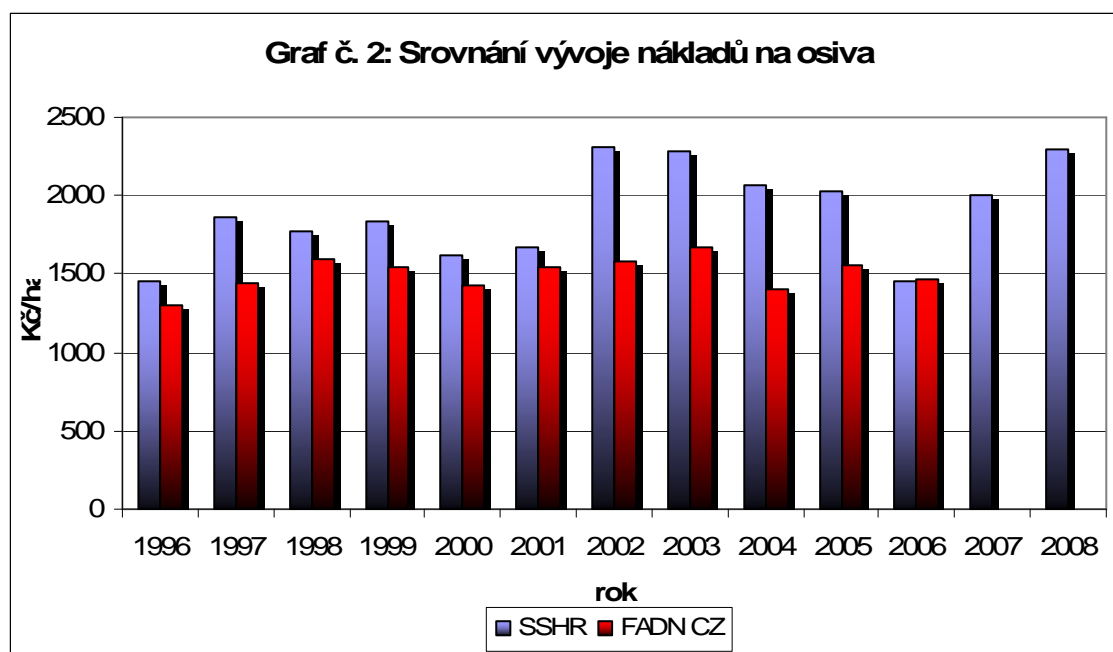
- náklady na hnojiva
  - náklady na prostředky ochrany rostlin
- 2) Odpisy DNHM
  - 3) Režie

Ukazatelé, kde jsou hodnoty u SSHR výrazně **NIŽŠÍ** než u FADN CZ, jsou:

- 1) Ostatní přímé náklady a služby
- 2) Celkové pracovní náklady

Srovnání hodnot jednotlivých výše zmíněných ukazatelů, které jsou pro SSHR nepříznivé (v komparaci s FADN CZ příliš vysoké), bylo vyneseno do grafů a byl proveden komentář s analýzou příčin vzniku takto vysokých rozdílů:

Náklady na osiva

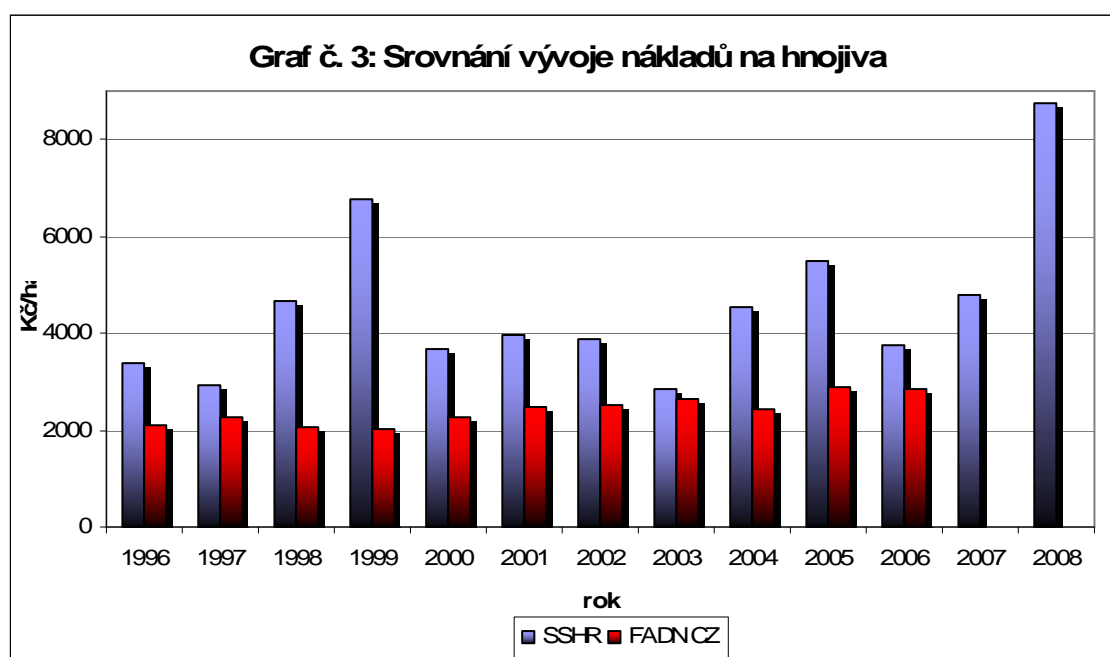
Zdroj: FADN CZ a SSHR

Graf č. 2 znázorňuje vývoj nákladů na osiva u SSHR a FADN CZ ve sledovaném období. SSHR vykazuje v letech 1996 - 2006 v průměru o 349 Kč/ha vyšší hodnoty než

podniky ve FADN CZ. Tento rozdíl je zřejmě způsoben tím, že analyzovaný podnik veškerá osiva nakupuje, což má dopad na vyšší hodnoty daného ukazatele. Je reálné, že vlastní produkce osiva by mohla náklady snížit.

V roce 2005 se prodávalo osivo za přijatelné ceny, proto se management SSHR rozhodl nakoupit část osiva do zásoby i na rok 2006, což byl jediný rok, kdy Sdružení dosáhlo nižších hodnot nákladů než FADN CZ.

Náklady na hnojiva

Zdroj: FADN CZ a SSHR

SSHR je podnik, který se specializuje výhradně na rostlinou výrobu. Absence živočišné výroby způsobuje znatelný rozdíl v nákladech na hnojiva u pěstovaných komodit. I kdyby se Sdružení v budoucnu rozhodlo živočišnou výrobu v podniku zavést, náklady na pěstování pšenice by zůstaly i po této investici stejné. SSHR nepoužívá na hnojení pšenice žádná organická hnojiva.

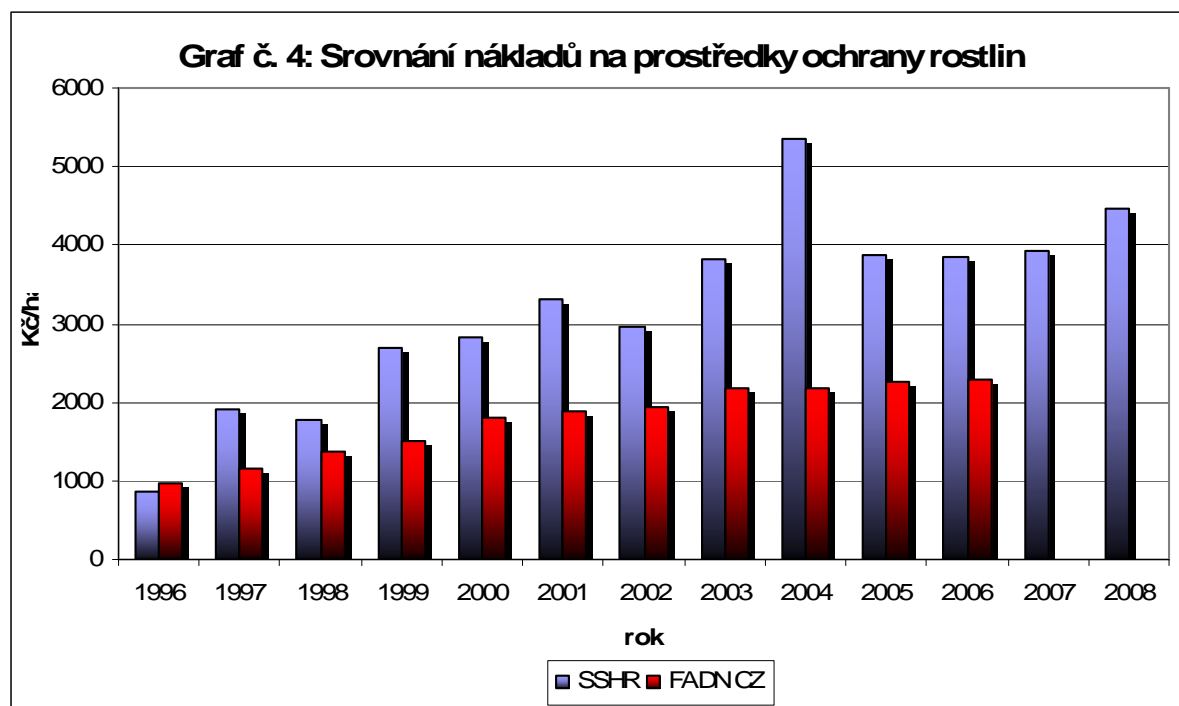
Sdružení hnojí pšenici dusíkatými hnojivy v množství cca 180 kg/ha. To při nákupní ceně cca 30 Kč/kg činí 5400 Kč/ha za hnojení dusíkem. Zbytek nákladů na hnojiva tvoří

ceny fosforečných a draselných hnojiv, které podnik používá na udržení půdní úrodnosti.[12]

Graf č. 3 znázorňuje vývoj nákladů na hnojiva u SSHR a FADN CZ ve sledovaném období. Po provedené komparaci bylo zjištěno, že náklady na hnojiva jsou u SSHR v průměru o 1754 Kč/ha vyšší než u podniků zařazených do systému FADN CZ. Vysoké hodnoty těchto nákladů ovšem pozitivně ovlivňují realizovaný výnos, který je u SSHR v průměru o 1,134 t/ha vyšší než u FADN CZ.

Ke snížení nákladů na hnojení pšenice ozimé by došlo pouze tehdy, rozhodlo-li by se Sdružení hnojit méně. Tato snaha by ovšem vedla ke snížení výnosu, a proto se nedá doporučit.

Náklady na prostředky ochrany rostlin

Zdroj: FADN CZ a SSHR

Náklady na nákup prostředků ochrany rostlin nejvíce zvyšují hodnotu celkových přímých materiálních nákladů a tím i výrazně zvyšují celkové náklady na pěstování

pšenice. SSHR vykazuje v letech 1996 - 2006 v průměru o 1246 Kč/ha vyšší hodnoty nákladů na prostředky ochrany rostlin než podniky zahrnuté do FADN CZ.

Jak již bylo uvedeno, SSHR neprovozuje živočišnou výrobu. Z tohoto důvodu je nezbytně nutné, aby sdružení vyprodukovalo pšenici, která bude mít parametry pšenice potravinářské. To se ve sledovaném období v jednotlivých letech vždy podařilo, a proto také veškerý výnos byl vždy prodán a zpeněžen.

Pokud by SSHR omezilo dávky chemických ochranných látek, vzniklo by riziko, že vyprodukuje pouze krmnou pšenici, nikoli potravinářskou. SSHR nemá možnost vlastního zkrmení. Sdružení by nemuselo celý výnos zpeněžit a mohly by vzniknout další náklady spojené se skladováním neprodané pšenice, popř. s její likvidací. V neposlední řadě zvyšuje produkce kvalitní pšenice prestiž a posiluje dobré jméno firmy. [12]

Odpisy DNHM

Tab. č. 3: Srovnání vývoje odpisů DNHM ve sledovaném období u SSHR a FADN CZ (Kč/ha)

	Roky												
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
SSHR	1811	2629	3545	5107	5101	4178	4415	2319	3403	3068	5413	3777	3678
FADN CZ	0	0	0	0	0	0	0	0	13	26	19		

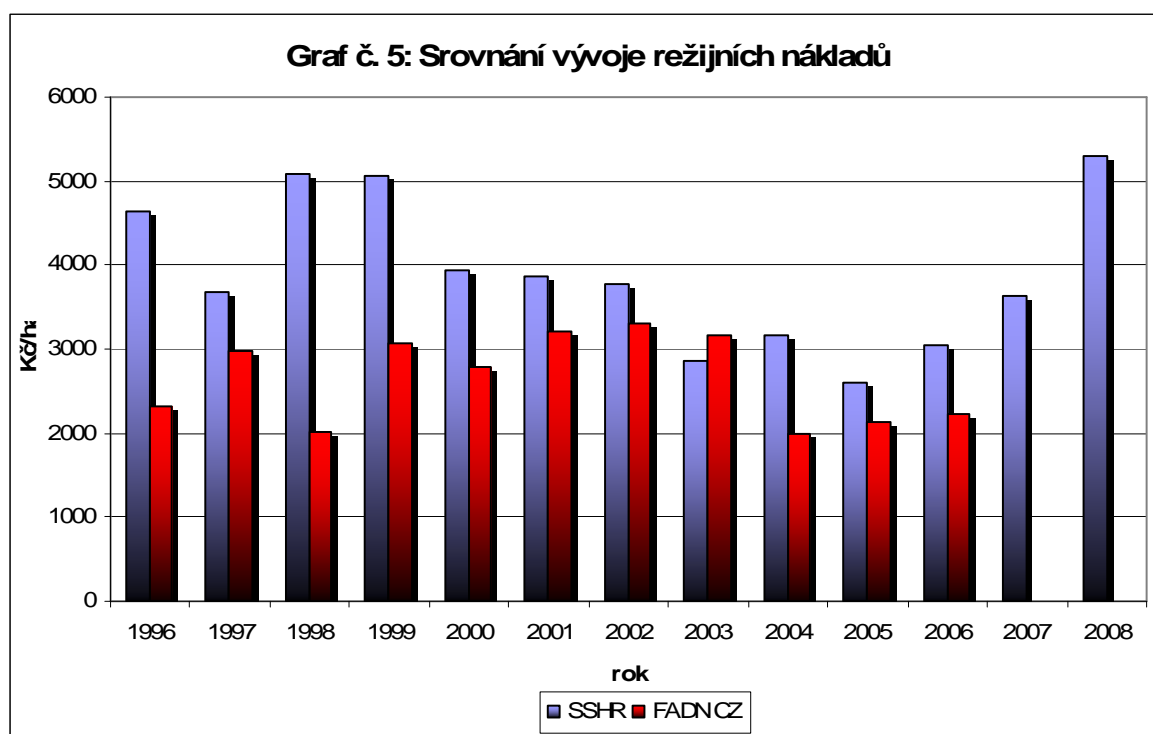
Zdroj: FADN CZ a SSHR

SSHR se již od svého vzniku snaží investovat nemalé prostředky na obnovu, modernizaci a rozšíření hmotného majetku. Podnik si je vědom toho, že pořízením kvalitnějších strojů se zvýší efektivita práce, zvýší se výnosy a sníží náklady. Odpisy jsou součástí nákladů výroby a mohou tak ovlivňovat zdanitelný základ a tím i daňovou povinnost. I to je jistě důvodem neustálé obnovy hmotného majetku. [12]

Je zajímavé sledovat, že v podnicích fyzických osob, které vedou jednoduché účetnictví, jsou odpisy DNHM po celé sledované období (tedy v letech 1996-2003) nulové. Tato

skutečnost se musí více či méně negativně projevit na všech ukazatelích, které s výší odpisů, a tedy s pořizováním nových strojů, zařízení apod., souvisí (např. výnos hlavního výrobku nebo kvalita vypěstované pšenice). V podnicích právnických osob s podvojným účetnictvím se hodnoty odpisů nikterak dynamicky nezvyšují. Kladem může být jen fakt, že již nejsou nulové. Odpisy podniků právnických osob FADN CZ ovšem dosahují hodnot jen v řádech desítek Kč/ha, u SSHR se pohybují v rozmezí 1811 Kč/ha v roce 1996 až 5413 Kč/ha v roce 2006.

Režijní náklady

Zdroj: FADN CZ a SSHR

Sdružení je majitelem, respektive pronajímatelem rozsáhlého areálu v místě svého sídla, které tvoří řada budov, garáží apod. Údržba těchto prostor sama o sobě zvyšuje hodnotu režijních nákladů. Největší část daného ukazatele pochopitelně tvoří spotřeba energií, jejichž cena rok od roku roste. K vysoké spotřebě energie dochází např. při skladování cibule nebo pokud se některý produkt musí ve skladovacích halách dosušovat apod.

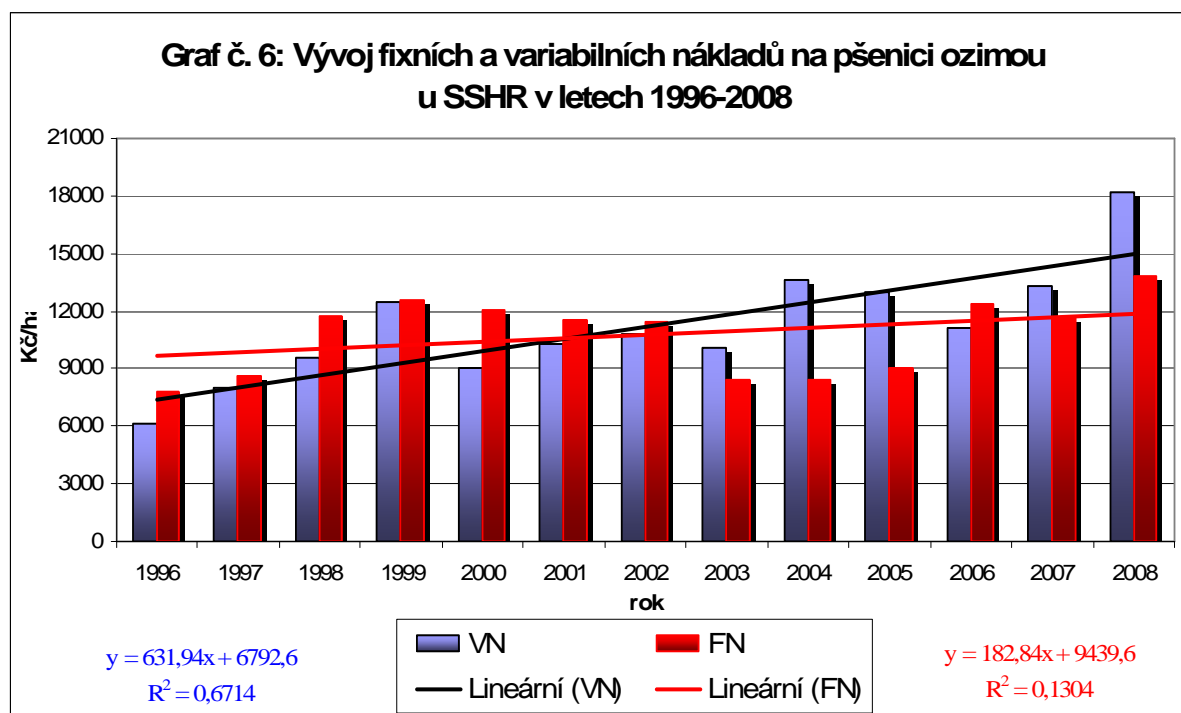
5.4 Vývoj fixních a variabilních nákladů

Tab. č. 4: Vývoj fixních a variabilních nákladů na pšenici ozimou v SSHR v letech 1996 – 2008

Ukazatel	Měrná jednotka	Rok												
		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
VN	Kč/ha	6183	8030	9609	12433	9074	10334	10809	10124	13578	13041	11107	13291	18199
FN	Kč/ha	7750	8598	11730	12541	12053	11498	11451	8447	8447	9043	12325	11671	13798

Zdroj: SSHR

Pro správné hospodaření s náklady je důležité rozlišit a vypočítat fixní a variabilní náklady. Mezi variabilní náklady byly zařazeny všechny přímé nákladové ukazatele tj. celkové přímé materiálové náklady, ostatní přímé náklady a služby a dále celkové pracovní náklady. Fixní náklady tvoří odpisy, náklady pomocných činností a režie. Vypočtené hodnoty byly vyneseny do tabulky č. 4.

Zdroj: SSHR

V grafu č. 6 je znázorněn vývoj fixních a variabilních nákladů ve sledovaném období. Pro snadnější porovnání vývoje je ke každému z pozorovaných ukazatelů přiřazena

lineární trendová funkce a k ní příslušná spojnice trendu. Je zřejmé, že v průběhu minulých třinácti let rostly variabilní náklady intenzivněji než náklady fixní.

Z grafu lze dále vyčíst, že fixní náklady v letech 1996-2002 byly dokonce vyšší než náklady variabilní, což bylo zapříčiněno rozsáhlými investičními podnikatelskými plány v době zakládání firmy. Podnik v této době nakupoval stroje nezbytné k provozování zemědělské činnosti – traktor, sklízecí mlátičku, nejrůznější stroje pro kultivaci půdy apod. To se projevilo na vysokých hodnotách odpisů, které (jak již bylo uvedeno) se řadí mezi fixní náklady. Odpisy společně s režiemi vykazují v tomto období vysoké hodnoty – v letech 1999 a 2000 dosahovaly hodnot přes 5000 Kč/ha.

V letech 2003 – 2008 již variabilní náklady dosahují vyšších hodnot než náklady fixní. To je dáno ukončením velmi intenzivní investiční fáze v začátcích podnikání (odpisy již nedosahují takové výše). V tomto období naopak výrazně rostou ceny hnojiv a prostředků ochrany rostlin. To se pochopitelně projevuje na hodnotách těchto nákladových ukazatelů, které se řadí mezi náklady variabilní. Fixní náklady jsou v tomto období nejvíce ovlivňovány rostoucími režiemi a především růstem nákladů pomocných činností, mezi něž se řadí náklady na pohonné hmoty. Cena nafty, kterou SSHR nejvíce využívá, v tomto období výrazně rostla. V roce 2003 se nafta prodávala za cenu 21,89 Kč/l, v roce 2008 již dosáhla průměrná cena nafty výše 31,74 Kč/l. (viz. příloha č. 1)

5.5 Příspěvek na úhradu

Sledování vývoje hodnot fixních a variabilních nákladů je důležité pro výpočet standardního příspěvku na úhradu, který vyjadřuje z kolika procent budou pokryty fixní náklady po uhrazení veškerých nákladů variabilních. StPÚ byl vypočítán jako rozdíl tržeb za výrobky a variabilních nákladů a výsledky byly vyneseny do tabulky č. 5.

Tab. č. 5: Výsledné hodnoty standardního příspěvku na úhradu a procentuální pokrytí fixních nákladů

Ukazatel	Měrná jednotka	Rok												
		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tržby	Kč/ha	19330	27355	22479	17889	21404	25216	11040	17989	22681	12976	17892	33058	29700
VN	Kč/ha	6183	8030	9609	12433	9074	10334	10809	10124	13578	13041	11107	13291	18199
FN	Kč/ha	7750	8598	11730	12541	12053	11498	11451	8447	8447	9043	12325	11671	13798
StPÚ	Kč/ha	13147	19325	12870	5456	12330	14882	231	7865	9103	-65	6785	19767	11501
Pokrytí FN	%	169,64	224,76	109,72	43,51	102,30	129,43	2,02	93,11	107,77	-0,72	55,05	169,37	83,35

Zdroj: SSHR

Hodnotu StPÚ velice výrazně ovlivňují tržby za výrobky. Výše tržeb u SSHR je výrazně vyšší než u podniků FADN CZ (viz. příloha č. 2). Tržby jsou nejvíce ovlivňovány hektarovým výnosem, který je ve všech sledovaných letech u Sdružení nadprůměrný. Platí, že čím vyšší výnos, tím dosahuje podnik vyšších tržeb. Hodnota realizační ceny rovněž významným způsobem ovlivňuje tržby za zrna. Opět platí, že čím vyšší realizační cena, tím vyšší tržby.

Z tabulky č. 5 lze vyčíst, že vývoj příspěvku na úhradu je ve sledovaném období kolísavý. V letech 1996 – 1998 byla hodnota StPÚ poměrně vysoká a Sdružení v tomto období dokázalo vyšší příspěvku na úhradu pokrýt veškeré fixní náklady. Zbylá částka (po splacení FN) vytváří zisk firmy.

Rok 1997 je z celé časové řady nejvíce příznivý. Firma dokázala pokrýt fixní náklady dokonce z 224, 76 %. To je zapříčiněno vysokými tržbami, které dosahují hodnoty 27 355 Kč/ha.

Katastrofální z pohledu hodnoty příspěvku na úhradu je rok 2005, kdy jeho výše dosáhla dokonce záporných hodnot. To znamená, že Sdružení nedokázalo svou produkcí pšenice ozimé pokrýt ani variabilní náklady. 65 Kč/ha variabilních nákladů a celé fixní náklady musela firma krýt z jiných zdrojů. Takto špatný výsledek byl způsoben nízkými tržbami. Jejich hodnota byla negativně ovlivněna velice nízkou průměrnou realizační cenou 2283 Kč/t

5.6 Minimální výnosová hranice při nákladové míře rentability $R=0$

V následující části budou okomentovány vypočítané hodnoty minimální výnosové hranice při nákladové míře rentability $R=0$. Pokud bude MVH dosahovat nižší hodnoty než výnosy hlavního výrobku (rozdíl MVH a skutečně realizovaného výnosu bude kladný), bude produkce pšenice v daném roce rentabilní. Do tab. č. 6 byly vyneseny kromě samotné MVH i ukazatele, které její hodnotu nejvíce ovlivňují, a to náklady hlavního výrobku (od celkových nákladů se odečetly náklady na slámu – 12% z celkových nákladů) a průměrná realizační cena.

Tab. č. 6: Min. výnosová hranice při nákladové míře rentability $R=0$

Ukazatel	Měrná jednotka	Rok												
		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Celkové N	Kč/ha	13933	16628	21339	24974	21127	21832	22260	18571	23413	22084	23432	24962	31997
N hl. výrobku	Kč/ha	12261	14633	18778	21977	18592	19212	19589	16342	20603	19434	20620	21967	28157
Prům. realiz. cena	Kč/t	3700	4137	3900	3148	3671	3385	2633	3219	3032	2283	2766	4965	4213
MVH	t/ha	3,314	3,537	4,815	6,981	5,064	5,676	7,44	5,077	6,795	8,512	7,455	4,424	6,683
Výnosy hl. výrobku	t/ha	5,22	6,61	5,76	5,68	5,83	7,37	4,19	5,59	7,48	5,68	6,47	6,66	7,05
Rozdíl	t/ha	1,906	3,073	0,945	-1,3	0,766	1,694	-3,25	0,513	0,685	-2,83	-0,99	2,236	0,367

Zdroj: SSHR

Z tabulky č. 6 lze vyčíst, že nejlepšího výsledku dosáhlo SSHR v roce 1997, kdy byl rozdíl MVH a výnosu zrna pšenice ozimé nejvyšší, a to 3, 073 t/ha. Tento výsledek byl pozitivně ovlivněn vysokou realizační cenou (4 137 Kč/t) a vysokým výnosem (6,61 t/ha)

Nejhorších výsledků dosáhlo Sdružení v letech 1999 (rozdíl je -1,3 t/ha), 2002 (rozdíl činí -3,25 t/ha), 2005 (rozdíl je -2,83) a 2006 (rozdíl -0,99), kdy pěstování pšenice bylo nerentabilní. Z tohoto pohledu je extrémním rokem 2005 – pokud by chtělo SSHR v tomto roce pěstovat pšenici rentabilně, muselo by při daných nákladech hlavního výrobku a realizační ceně vypěstovat více než 8,512 t/ha zrna, což se jeví jako nereálné.

Sdružení realizuje ve sledovaném období nadprůměrné výnosy zrna pšenice ozimé a v devíti ze třinácti sledovaných let dosahuje ukazatel výnosů zrna vyšších hodnot než ukazatel minimální výnosové hranice. Z toho lze vyvodit, že SSHR v těchto letech pěstovalo pšenici rentabilně.

6 Diskuse

Podnikání v zemědělství má svá specifika. Produkce je závislá na celé řadě faktorů např. na kvalitě a úrodnosti půdy apod. Největším specifikem je ovšem závislost na klimatických podmínkách a na vývoji počasí během celého roku.

6.1 *Povodně v České republice v letech 1997 a 2002*

V letech 1997 a 2002 zasáhly území České republiky dvě nejničivější povodně v celé novodobé historii. Právě v těchto letech jsou u SSHR zaznamenány extrémní hodnoty některých sledovaných ukazatelů. Každá z výše uvedených povodní určitým způsobem ovlivnila hospodaření daného podniku.

6.1.1 **Povodeň na Moravě (1997)**

Povodeň v roce 1997 proběhla zhruba v rozpětí 5.-16. července 1997 na Moravě, Slezsku a na východě Čech. Zápory zasáhly také sousedící území Polska, Slovenska a Rakouska. Povodňová vlna z Odry se ničivě projevovala dokonce i na jejím dolním toku v úsecích hranice s Německem. Povodeň na Moravě se tak stala součástí katastrofy evropských rozměrů.

Během kritických dnů spadlo v povodí řek Odry a Moravy místy až přes polovinu ročního úhrnu srážek. Obě řeky a jejich přítoky se rozvodnily cca na úroveň 150ti leté až 500ti leté vody. Povodeň zasáhla jednu třetinu území Moravy a Slezska. [21]

Je zřejmé, že takto ničivá povodeň měla negativní vliv na úrodu v postižených regionech, tedy hlavně na Moravě a ve Slezsku. Sídlo SSHR se nachází ve středních Čechách, což je oblast, kterou záplavy významným způsobem neovlivnily. To se také kladně projevilo na hodnotě výnosu, který v tomto roce dosáhl výše 6,61 t/ha. U podniků zařazených do systému FADN CZ, ve kterém jsou zahrnuty i firmy

z postižených oblastí, byla hodnota výnosu zrna pšenice ozimé pouze 4,45 t/ha. To znamená, že podniky FADN CZ dosáhly v tomto roce o 2,16 t/ha nižšího výnosu než SSHR.

Povodně extrémně ovlivnily především výši tržeb za zrno; u SSHR dosáhly tržby v tomto roce vysoké hodnoty 27 355 Kč/ha. Podniky FADN CZ dokázaly v tomto roce utržit za pšenici pouhých 13989 Kč/ha. Astronomický rozdíl činil 13 366 Kč/ha. Takto vysoké tržby u SSHR jsou ovlivněny již zmíněnou pozitivní hodnotou výnosu pšenice, ale hlavně vysokou realizační cenou. SSHR prodávalo v tomto roce potravinářskou pšenici za rekordní cenu 4137 Kč/t, což je vůbec nejvyšší průměrná realizační cena za celé sledované období. Jak již bylo zmíněno, povodně v roce 1997 se nedotkly pouze České republiky, ale i všech sousedních zemí a způsobily ohromné škody v zemědělství a z nich plynoucí nedostatek kvalitní pšenice. Nedostatek pšenice na trhu zvyšoval poptávku a díky tomu rostla i realizační cena.

6.1.2 Povodeň v Česku (2002)

Povodeň v Čechách z roku 2002 je jedna z největších událostí (v negativním slova smyslu) v historii České republiky. Spolu s povodněmi na Moravě v roce 1997 patří k nejtěžším přírodním katastrofám moderní české historie. Byla to největší povodeň od ničivé Velké povodně v roce 1845. Proti ní byl průtok Vltavy Prahou v roce 2002 ještě o cca 20 % vyšší.

Příčinou extrémních záplav byly nadprůměrné srážky, které v první srážkové epizodě zasáhly hlavně jih Čech a které se v druhé epizodě vyskytovaly již na většině území České republiky. Kromě značného nasycení půdy a koryt po první srážkové epizodě zde situaci ovlivnila mimo jiné i vodní díla, a to zejména vltavská kaskáda. Ta zachytila poměrně velkou část povodňové vlny z první srážkové epizody. Na druhou srážkovou epizodu již přehradly nestačily a povodeň bez větších překážek postupovala směrem do údolí. Ke znatelnému zploštění povodňové vlny Vltavy, respektive na Labi, došlo až v důsledku rozlivu v Polabské nížině. [22]

Veškerá orná půda, kterou SSHR obhospodařuje, se nachází v Polabské nížině, jež byla povodněmi 2002 postižena. Využívané polnosti se však nacházejí ve velké vzdálenosti od samotného toku Labe, proto nemělo rozvodnění na úrodu téměř žádný vliv.

Výnos pšenice ovšem znatelně ovlivnily velice intenzivní srážky, které byly doprovázeny kroupami. Ty v tomto roce zničily značnou část úrody, což se negativně projevilo na výnosu všech pěstovaných komodit včetně pšenice. Výnos v tomto roce dosáhl výše pouhých 4,19 t/ha. Nízký výnos pochopitelně negativně ovlivnil i tržby za pšenici. Ty dosáhly výše 11 040 Kč/ha, přičemž celkové náklady jsou 22 260 Kč/ha. Výnosy i tržby v roce 2002 dosáhly nejnižších hodnot za celé sledované období, proto také došlo ke ztrátě 11 222 Kč/ha.

6.2 Velká úroda obilovin v roce 2004

Mimořádně velká úroda obilovin v roce 2004 přispěla k tomu, že i přes značný pokles produkce masa a mírné snížení produkce mléka dosáhlo zemědělství historicky největšího objemu výroby a meziročně jeho nejrychlejšího tempa růstu. Je to výlučná zásluha rostlinné produkce, jejíž objem se zvýšil reálně o 33,1 %. Celé příznivé období vegetace i v průběhu sklizně bylo důležitým činitelem nadprůměrné úrody. Na meziroční růst rostlinné produkce měly největší vliv obiloviny, jejichž sklizeň byla téměř o polovinu větší než v roce 2003, kdy zemědělství postihla neúroda. Rozhodující podíl na výjimečně dobré úrodě měly hektarové výnosy. [23]

SSHR v tomto roce zaznamenalo, podobně jako většina zemědělských podniků, nadprůměrný výnos zrna pšenice ozimé, a to 7,48 t/ha, což pozitivně ovlivnilo i výši tržeb, které dosáhly hodnoty 22 681 Kč/ha.

Vysoké výnosy pšenice ozimé v celé České republice, měly za následek vytvoření velikých zásob. To se negativně projevilo v následujícím roce 2005 na průměrné realizační ceně, která dosáhla hodnot pouhých 2283 Kč/t. Byla to nejnižší cena za celé sledované období (právě díky nadvýrobě v roce 2004)

6.3 Finanční (hospodářská) krize

Světové hospodářství představuje multidimenzionální systém ekonomických subjektů, které jsou propojeny na všech tržních i netržních úrovních a jejichž vzájemná provázanost a závislost nabývají s postupující globalizací na stále vyšší důležitosti. V obdobích prosperity to přináší mnoho výhod a růst životní úrovně ve většině zemí. Tato provázanost má ale i své stinné stránky. Jejich důkazem je i současná finanční a hospodářská krize, která vypukla v USA a rozšířila se do Evropy, Českou republiku nevyjímaje. Krize způsobuje nemalé problémy s odbytem mnoha velkým firmám, vede ke ztrátám, propouštění a růstu nezaměstnanosti. Většina ekonomických odvětví již pocítila znatelný pokles, výrobu omezily automobilky i velké průmyslové podniky orientované na vývoz. Klesá poptávka po luxusních produktech, ve zpracovatelském průmyslu došlo na první bankroty a bude následovat vlna dalších propouštění. S ohledem na rizika hypotéčního bankovníctví je ohroženo levné financování staveb i využívání cizího kapitálu při investování do dlouhodobého majetku hmotného charakteru.

SSHR je zdravou firmou, jejíž vlastní jmění několikanásobně převyšuje celkové závazky (viz příloha č. 8). Nízká zadluženost je právě v tomto období velice důležitá. Je nutné počítat s možností zhoršení platební schopnosti některých odběratelů a věnovat pozornost vhodnému zajištění pohledávek. Každou větší investici by mělo Sdružení v tomto období důkladně promyslet a zvážit. Sledovat a analyzovat vývoj nákladů by měl podnik minimálně stejně intenzivně jako doposud.

7 Závěr

Hodnoty celkových nákladů jsou v komparaci s tržbami na dobré úrovni. Pokud Sdružení vykázalo v některém roce příliš vysoké náklady oproti nízkým tržbám, vždy byl tento špatný výsledek způsoben faktorem, který firma nemohla ovlivnit – nepříznivým počasím, nízkými realizačními cenami apod.

Management SSHR kontinuálně sleduje vývoj výše nákladů na jednotlivé plodiny, protože si je vědom toho, že správná analýza a vyhodnocení vývoje nákladů v podniku může pozitivně ovlivnit hospodářský výsledek firmy a slouží rovněž jako podklad pro rozhodování o budoucích aktivitách a investicích podniku.

Sdružení se intenzivně snaží minimalizovat hodnotu celkových nákladů. Firma si je vědoma toho, že snižování výše jednotlivých nákladových ukazatelů nesmí probíhat na úkor kvality produkce. Pokud bude podnik nadále schopen pěstovat kvalitní potravinářskou pšenici, utrží za její prodej několikanásobně více než za pšenici pro krmné účely. Neuvážená redukce nákladů by mohla mít za následek i snížení výnosů, což by rovněž ovlivnilo celkové tržby za zrna dané komodity.

Při zpracování a provedení analýz výsledků nebyly nalezeny žádné vážnější nedostatky a celkově lze hodnotit hospodaření SSHR s náklady pozitivně.

8 Seznam použité literatury

Monografické publikace:

1. SYNEK, M., a kol. *Manažerská ekonomika*. Praha: Grada Publishnig, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.
2. PETEROVÁ, J., CSc.; Židková, D. *Kalkulace nákladů a cen*. Praha: Credit, 2002. ISBN 80-213-0931-8.
3. SVATOŠ, M., CSc. a kol. *Ekonomika agrárního sektoru (vybraná témata): Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2005*. ISBN 80-213-0803-6.
4. NOVÁK, J. *Metodika kalkulací nákladů v zemědělství*. Praha : Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, Agrodat, 1996. ISBN 80-85898-30-6.
5. BOHÁČKOVÁ, I., BROŽOVÁ, I., JENÍČEK, V. *Ekonomika agrárního sektoru*. Praha : PEF ČZU, 2005. ISBN 80 – 213 – 1084 – 7.
6. NOVÁK, J. *Kalkulace nákladů v zemědělství*. Praha : Ústav zemědělských a potravinářských informací, 1997. ISSN 0231 – 9470.
7. OGEROVÁ, B., FIBÍROVÁ, J. *Řízení nákladů*. Praha: HZ Editio s.r.o., 1998. ISBN 80-86009-24-6.
8. HANIBAL, J., a kol. *Uplatnění “zemědělské účetní datové sítě” (FADN) v České republice*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 2004. ISBN 80-86671-23-2.
9. NOVÁK, J., HANIBAL, J., KUBÍKOVÁ, Z. *Příspěvek na úhradu a možnosti jeho využití v podmínkách českého zemědělství*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 1998. ISBN 80-85898-69-1.
10. HANIBAL, J., HÁLEK, J. a kol. *Zemědělská účetní a datová síť v ČR – FADN CZ 2001*. Praha : Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2001. ISBN 9809 – 02 – 01.
11. SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B., PRÁŠILOVÁ, M. *Zdroje a zpracování sociálních a ekonomických dat*. Praha: PEF ČZU, 2004. ISBN 80-213-1189-4.
12. MOJŽÍŠ, M. *Sledování nákladovosti vybrané komodity*. 2007. 53 s. Česká zemědělská univerzita v Praze. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Mach, Ph.D.

13. HANIBAL, J. a kol. *Nákladovost zemědělských výrobků v zemědělských podnicích ČR za rok 1996*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 1997. ISBN 80-85898-57-8.
14. NOVÁK, J. a kol. *Nákladovost zemědělských výrobků v zemědělských podnicích ČR za rok 1997*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 1998. ISBN 80-85898-72-1.
15. NOVÁK, J. a kol. *Nákladovost zemědělských výrobků v zemědělských podnicích ČR za rok 1998*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 1999. ISBN 80-85898-77-2.
16. NOVÁK, J. a kol. *Nákladovost zemědělských výrobků v zemědělských podnicích ČR za rok 1999*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 2000. ISBN 80-85898-84-5.
17. NOVÁK, J. a kol. *Nákladovost zemědělských výrobků v ČR za rok 2000*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 2001. ISBN 80-85898-91-8.
18. POLÁČKOVÁ, J. a kol. *Nákladovost zemědělských výrobků v ČR za rok 2001*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 2002. ISBN 80-86671-00-3.
19. POLÁČKOVÁ, J. a kol. *Nákladovost zemědělských výrobků v ČR za rok 2002*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 2003. ISBN 80-86671-08-9.
20. POLÁČKOVÁ, J. a kol. *Nákladovost zemědělských výrobků v ČR za rok 2003*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 2004. ISBN 80-86671-208-8.

Elektronické zdroje:

21. URL:<<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/145057-povoden-na-morave-1997>> [cit. 2009-04-02].
22. URL:< [http://cs.wikipedia.org/wiki/Povode%C5%88_v_%C4%8Cesku_\(2002\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Povode%C5%88_v_%C4%8Cesku_(2002))> [cit. 2009-04-02].
23. URL:<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/as-hruby-domaci-produkt/vyvoj-ceske-ekonomiky-v-roce-2004/1001560/24662/>> [cit. 2009-04-02].

9 Přílohy

Příloha č. 1: Průměrná cena nafty v letech 1996 – 2008

Příloha č. 2: Srovnání vývoje tržeb u SSHR a FADN ve sledovaném období

Příloha č. 3: Srovnání vývoje ostatních přímých nákladů a služeb u SSHR a FADN ve sledovaném období

Příloha č. 4: Srovnání vývoje celkových pracovních nákladů u SSHR a FADN ve sledovaném období

Příloha č. 5: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2003)

Příloha č. 6: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2004)

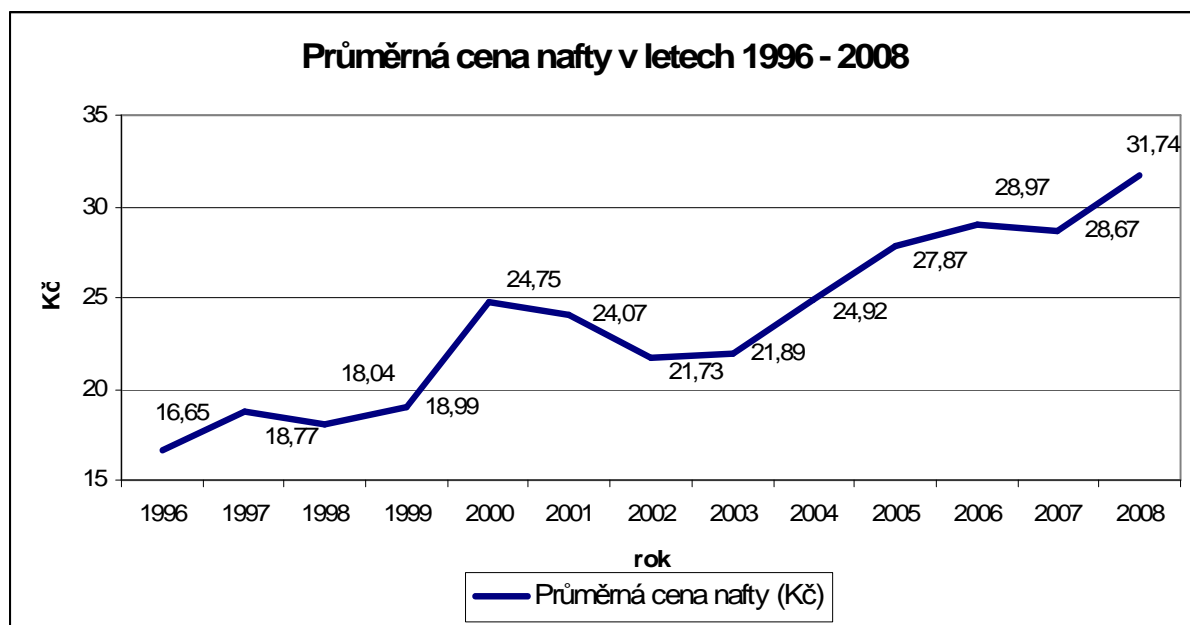
Příloha č. 7: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2005)

Příloha č. 8: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2006)

Příloha č. 9: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2007)

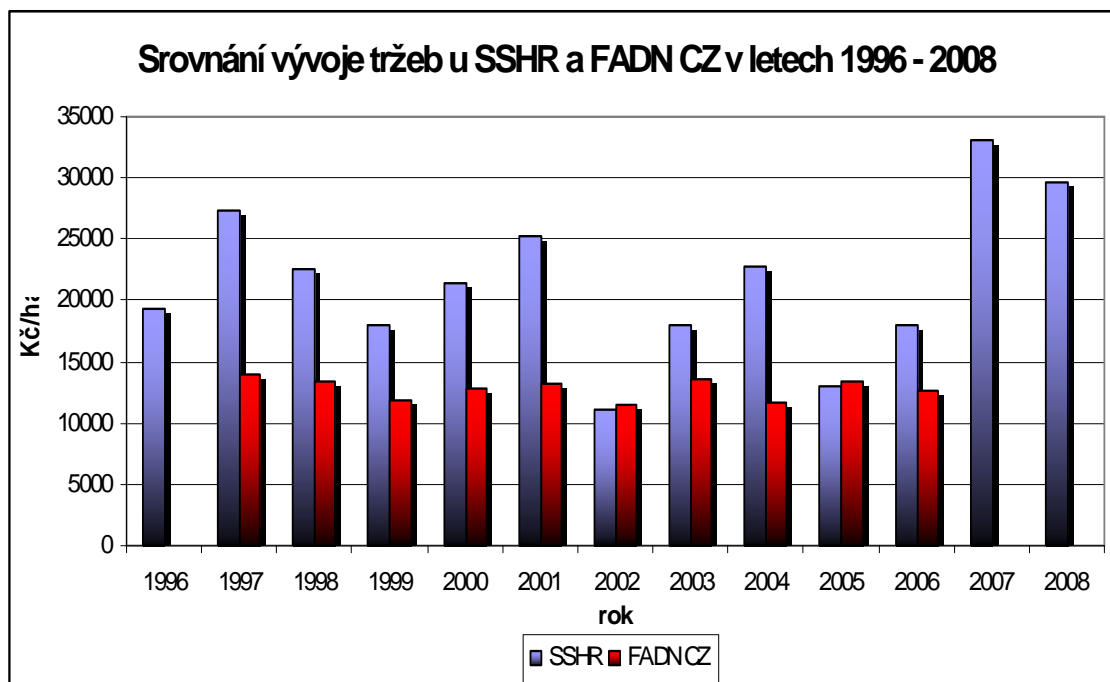
Příloha č. 10: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2008)

Příloha č. 1: Průměrná cena nafty v letech 1996 - 2008

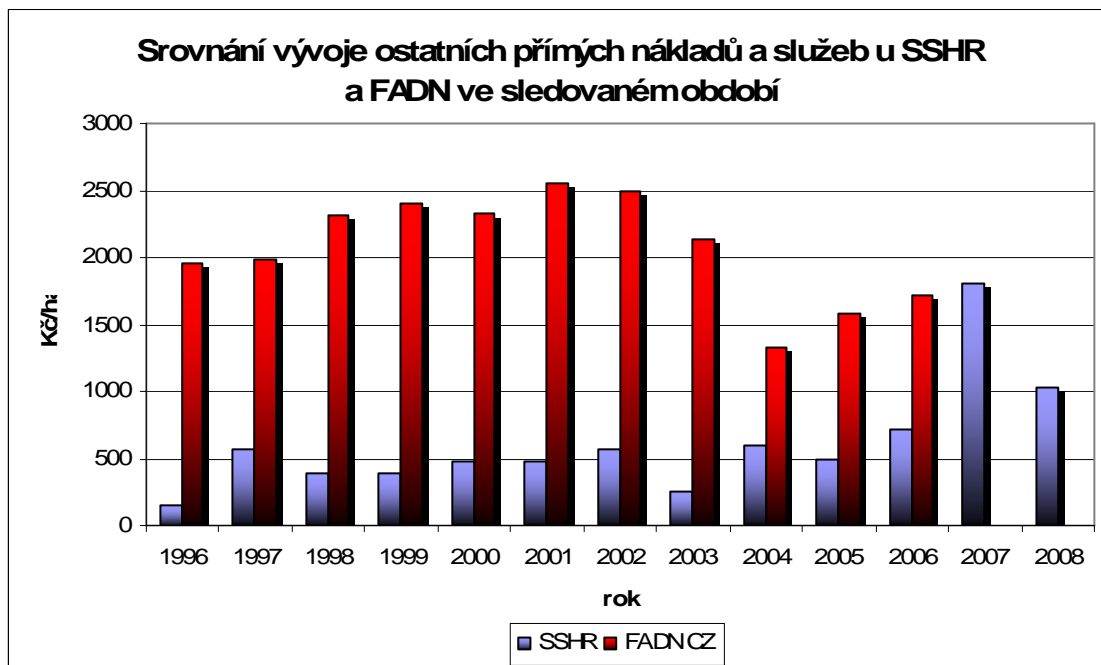
Zdroj: ČSÚ

Příloha č. 2: Srovnání vývoje tržeb u SSHR a FADN ve sledovaném období

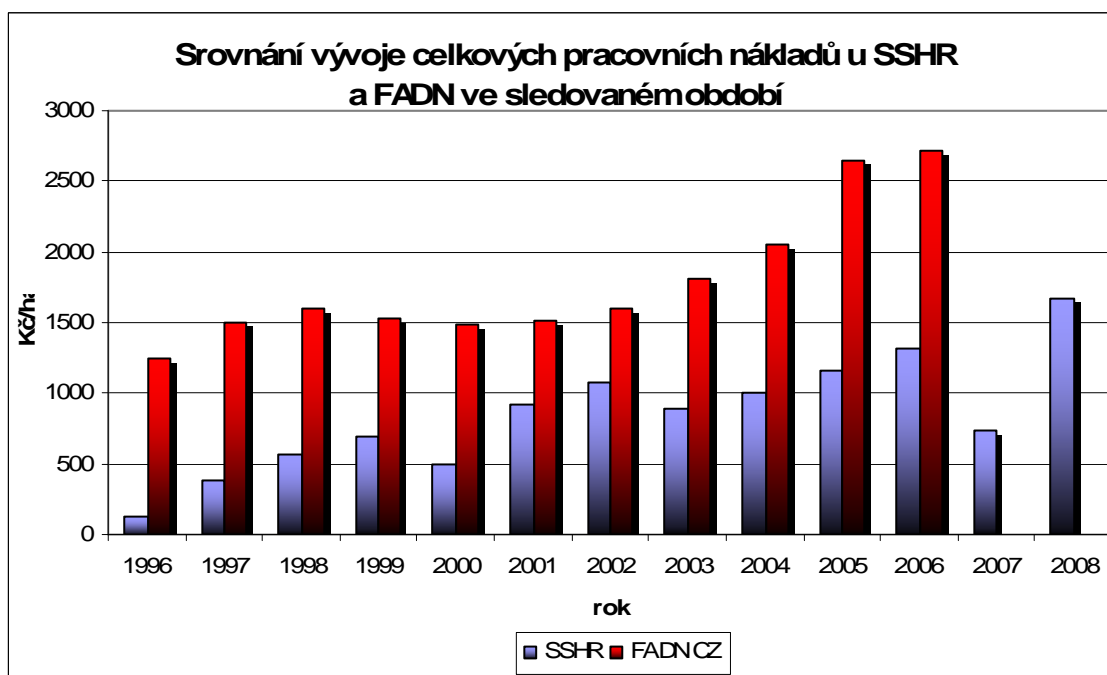
Zdroj: FADN CZ a SSHR

Příloha č. 3: Srovnání vývoje ostatních přímých nákladů a služeb u SSHR a FADN ve sledovaném období

Zdroj: FADN CZ a SSHR

Příloha č. 4: Srovnání vývoje celkových pracovních nákladů u SSHR a FADN ve sledovaném období

Zdroj: FADN CZ a SSHR

Příloha č. 5: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2003)

MAJETEK	31.12.2002	31.12.2003
1.Nehmotný investiční majetek		
2.Hmotný investiční majetek	14 300 323,20	14 308 254,70
z toho: 2.1.Pozemky	663 905,72	663 905,72
2.2.Budovy a stavby	5 538 305,98	5 256 577,98
2.3.Stroje a zařízení	8 098 111,50	8 387 771,00
2.4.Ostatní		
3.Zásoby	8 721 537,68	8 397 561,47
z toho:3.1.Materiál	1 527 473,60	836 449,03
3.2.Neinvestiční majetek	1 296 360,29	1 321 509,94
3.3.Výrobky	1 499 199,79	1 465 165,50
3.4.Nedokončená výroba	4 398 504,00	4 774 437,00
4.Pohledávky	9 609 490,43	6 748 227,70
5.Peníze a ceniny	33 683,60	12 239,00
6.Průběžné položky (+-)	0,00	0,00
7.Bankovní účty	3 338 131,67	4 290 007,01
8.Majetkové cenné papíry	0,00	0,00
9.Ostatní finanční majetek	0,00	0,00
10.Pohledávky u Agrodružstva Žehuň	1 350 633,53	2 556 227,44
11.Aktivní opravná položka k majetku	2 118 251,25	1 830 487,75
12.SOUČET MAJETKU	39 472 051,36	38 143 005,07
ZÁVAZKY		
13.Rezervy		
14.Závazky	52 454,90	52 809,20
15.Úvěry	10 411 077,00	11 351 494,00
16.Závazky k oprávněným osobám za pohled. u Agrodružstva Žehuň	5 248 427,00	5 446 704,00
17.SOUČET ZÁVAZKU	15 711 958,90	16 851 007,20
18.VLASTNÍ JMĚNÍ (majetek ve sdružení)	23 760 092,46	21 291 997,87

Zdroj: SSHR

Příloha č. 6: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2004)

MAJETEK	31.12.2003	31.12.2004
1.Nehmotný investiční majetek		
2.Hmotný investiční majetek	14 308 254,70	13 657 034,70
z toho: 2.1.Pozemky	663 905,72	663 905,72
2.2.Budovy a stavby	5 256 577,98	8 445 647,98
2.3.Stroje a zařízení	8 387 771,00	4 547 481,00
2.4.Ostatní		
3.Zásoby	8 397 561,47	9 377 697,00
z toho:3.1.Materiál	836 449,03	735 879,90
3.2.Neinvestiční majetek	1 321 509,94	1 277 234,70
3.3.Výrobky	1 465 165,50	2 578 467,40
3.4.Nedokončená výroba	4 774 437,00	4 786 115,00
4.Pohledávky	6 748 227,70	11 183 921,15
5.Peníze a ceniny	12 239,00	97 631,00
6.Průběžné položky (+-)	0,00	0,00
7.Bankovní účty	4 290 007,01	3 993 386,34
8.Majetkové cenné papíry	0,00	0,00
9.Ostatní finanční majetek	0,00	0,00
10.Pohledávky u Agrodružstva Žehuň	2 556 227,44	209 115,34
11.Aktivní opravná položka k majetku	1 830 487,75	2 623 571,82
12.SOUČET MAJETKU	38 143 005,07	41 142 357,35
ZÁVAZKY		
13.Rezervy		248 100,00
14.Závazky	52 809,20	54 169,50
15.Úvěry	11 351 494,00	7 874 234,00
16.Závazky k oprávněným osobám za pohled. u Agrodružstva Žehuň	5 446 704,00	5 202 202,00
17.SOUČET ZÁVAZKU	16 851 007,20	13 378 705,50
18.VLASTNÍ JMĚNÍ (majetek ve sdružení)	21 291 997,87	27 763 651,85

Zdroj: SSHR

Příloha č. 7: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2005)

MAJETEK	31.12.2004	31.12.2005
1.Nehmotný investiční majetek		
2.Hmotný investiční majetek	13 657 034,70	17 856 570,42
z toho: 2.1.Pozemky	663 905,72	663 905,72
2.2.Budovy a stavby	8 445 647,98	7 879 291,90
2.3.Stroje a zařízení	4 547 481,00	9 313 372,80
2.4.Ostatní		
3.Zásoby	9 377 697,00	8 270 385,35
z toho:3.1.Materiál	735 879,90	1 317 660,02
3.2.Neinvestiční majetek	1 277 234,70	1 608 209,93
3.3.Výrobky	2 578 467,40	511 836,42
3.4.Nedokončená výroba	4 786 115,00	4 832 678,98
4.Pohledávky	11 183 921,15	13 568 816,75
5.Peníze a ceniny	97 631,00	54 987,00
6.Průběžné položky (+-)	0,00	
7.Bankovní účty	3 993 386,34	1 614 981,04
8.Majetkové cenné papíry	0,00	
9.Ostatní finanční majetek	0,00	
10.Pohledávky u Agrodružstva Žehuň	209 115,34	209 115,34
11.Aktivní opravná položka k majetku	2 623 571,82	3 003 351,12
12.SOUČET MAJETKU	41 142 357,35	44 578 207,02
ZÁVAZKY		
13.Rezervy	248 100,00	248 100,00
14.Závazky	54 169,50	1 066 495,17
15.Úvěry	7 874 234,00	10 837 400,00
16.Závazky k oprávněným osobám za pohled. u Agrodružstva Žehuň	5 202 202,00	4 000 416,50
17.SOUČET ZÁVAZKU	13 378 705,50	16 152 411,67
18.VLASTNÍ JMĚNÍ (majetek ve sdružení)	27 763 651,85	28 425 795,35

Zdroj: SSHR

Příloha č. 8: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2006)

MAJETEK	31.12.2005	31.12.2006
1.Nehmotný investiční majetek		
2.Hmotný investiční majetek	17 856 570,42	18 276 499,92
z toho: 2.1.Pozemky	663 905,72	663 905,72
2.2.Budovy a stavby	7 879 291,90	7 343 305,90
2.3.Stroje a zařízení	9 313 372,00	10 269 288,30
2.4.Ostatní		
3.Zásoby	8 270 385,35	8 772 993,99
z toho:3.1.Materiál	1 317 660,02	925 487,18
3.2.Neinvestiční majetek	1 608 209,93	1 919 475,61
3.3.Výrobky	511 836,42	391 865,20
3.4.Nedokončená výroba	4 832 678,98	5 536 166,00
4.Pohledávky	13 568 816,75	13 751 366,23
5.Peníze a ceniny	54 987,00	5 287,00
6.Průběžné položky (+-)		
7.Bankovní účty	1 614 981,04	1 749 144,00
8.Majetkové cenné papíry		
9.Ostatní finanční majetek		
10.Pohledávky u Agrodružstva Žehuň	209 115,34	286 660,34
11.Aktivní opravná položka k majetku	3 003 351,12	3 299 867,73
12.SOUČET MAJETKU	44 578 207,02	46 141 819,21
ZÁVAZKY		
13.Rezervy	248 100,00	248 100,00
14.Závazky	1 066 495,17	252 398,19
15.Úvěry	10 837 400,00	11 945 208,00
16.Závazky k oprávněným osobám za pohled. u Agrodružstva Žehuň	4 000 416,50	2 860 828,00
17.SOUČET ZÁVAZKU	16 152 411,67	15 306 534,19
18.VLASTNÍ JMĚNÍ (majetek ve sdružení)	28 425 795,35	30 835 285,02

Zdroj: SSHR

Příloha č. 9: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2007)

MAJETEK	31.12.2006	31.12.2007
1.Nehmotný investiční majetek		
2.Hmotný investiční majetek	18 276 499,92	25 643 845,96
z toho: 2.1.Pozemky	663 905,72	663 905,72
2.2.Budovy a stavby	7 343 305,90	9 457 246,46
2.3.Stroje a zařízení	10 269 288,30	15 522 693,78
2.4.Ostatní		
3.Zásoby	8 772 993,99	15 001 496,87
z toho:3.1.Materiál	925 487,18	3 931 939,94
3.2.Neinvestiční majetek	1 919 475,61	1 975 226,43
3.3.Výrobky	391 865,20	471 544,50
3.4.Nedokončená výroba	5 536 166,00	8 622 786,00
4.Pohledávky	13 751 366,23	18 451 390,04
5.Peníze a ceniny	5 287,00	99 108,00
6.Průběžné položky (+-)		
7.Bankovní účty	1 749 144,00	316 187,00
8.Majetkové cenné papíry		
9.Ostatní finanční majetek		
10.Pohledávky u Agrodružstva Žehuň	286 660,34	286 660,34
11.Aktivní opravná položka k majetku	3 299 867,73	785 689,50
12.SOUČET MAJETKU	46 141 819,21	60 584 377,71
ZÁVAZKY		
13.Rezervy	248 100,00	248 100,00
14.Závazky	252 606,19	1 020 837,52
15.Úvěry	11 945 000,00	17 547 800,00
16.Závazky k oprávněným osobám za pohled. u Agrodružstva Žehuň	2 860 828,00	1 742 925,00
17.SOUČET ZÁVAZKU	15 306 534,19	20 559 662,52
18.VLASTNÍ JMĚNÍ (majetek ve sdružení)	30 835 285,02	40 024 715,19

Zdroj: SSHR

Příloha č. 10: Účetní závěrka – výkaz o majetku a závazcích v SSHR (rok 2008)

MAJETEK	31.12.2007	31.12.2008
1.Nehmotný investiční majetek		
2.Hmotný investiční majetek	25 643 845,96	20 922 453,46
z toho: 2.1.Pozemky	663 905,72	663 905,72
2.2.Budovy a stavby	9 457 246,46	9 390 968,46
2.3.Stroje a zařízení	15 522 693,78	10 867 579,28
2.4.Ostatní		
3.Zásoby	15 001 496,87	20 266 062,58
z toho:3.1.Materiál	3 931 939,87	1 580 649,63
3.2.Neinvestiční majetek	1 975 226,43	2 065 000,95
3.3.Výrobky	471 544,50	5 509 969,00
3.4.Nedokončená výroba	8 622 786,00	11 110 443,00
4.Pohledávky	18 451 390,04	18 871 245,00
5.Peníze a ceniny	99 108,00	49 611,00
6.Průběžné položky (+-)		
7.Bankovní účty	316 187,00	417 668,76
8.Majetkové cenné papíry		
9.Ostatní finanční majetek		
10.Pohledávky u Agrodružstva Žehuň	286 660,34	-6 893,00
11.Aktivní opravná položka k majetku	785 689,50	627 226,05
12.SOUČET MAJETKU	60 584 377,71	61 147 373,85
ZÁVAZKY		
13.Rezervy	248 100,00	
14.Závazky	1 020 837,52	399 441,72
15.Úvěry	17 547 800,00	12 567 400,00
16.Závazky k oprávněným osobám za pohled. u Agrodružstva Žehuň	1 742 925,00	
17.SOUČET ZÁVAZKU	20 559 662,52	12 966 841,72
18.VLASTNÍ JMĚNÍ (majetek ve sdružení)	40 024 715,19	48 180 532,13

Zdroj: SSHR